

Sovari – sosiaalisen vahvistumisen mittari työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön

**Valtakunnalliset
tulokset
2016**

Sisällys

Johdanto	3
Tuloksia työpajatoiminnan toteutuksesta ja vaikutuksista	4
Valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnasta	4
Valmentautujien sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana	8
Sovari-tuloksia valmentautujaryhmittäin	10
Sovari-tuloksia työpajapalvelun mukaan	15
Valmentautujien kertomaa työpajatoiminnan vaikutuksista	20
Tuloksia etsivän nuorisotyön toteutuksesta ja vaikutuksista	24
Nuorten kokemuksia etsivästä nuorisotyöstä	24
Nuorten sosiaalinen vahvistuminen etsivän nuorisotyön ajanjaksolla	28

Riitta Kinnunen ja Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 2016

Johdanto

Sovari – Sosiaalisen vahvistumisen mittari on työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuuden mittari. Sovarin tarkoituksena on mitata ja tuoda esille palveluiden sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia. Sovari täydentää työpajojen ja etsivän nuorisotyön tilastollista vaikuttavuustietoa, jolla seurataan asiakkaiden sijoittumista koulutukseen, työhön ja muihin palveluihin. Sovari-mittarin avulla työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä saadaan valtakunnallisesti yhdenmukaista ja vertailtavaa laadullista vaikuttavuustietoa ja tunnuslukuja.

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikutuksia asiakkaiden elämäntilanteisiin on tärkeää saada esille, jotta nähdään niiden merkitys ja tarve palvelujärjestelmässä. Sovarin tuottamalla tiedolla työpajatoimijat ja etsivää nuorisotyötä toteuttavat organisaatiot voivat osoittaa yhteistyötahoilleen ja sidosryhmilleen palveluiden laatua ja vaikuttavuutta asiakkaiden kokemusten perusteella. Työpajat ja etsivän nuorisotyön organisaatiot voivat hyödyntää tietoja myös oman toimintansa kehittämiseen.

Sovari-mittari tuottaa valtakunnallisia, alueellisia ja organisaatiokohtaisia tietoja sekä asiakkaiden omin sanoin kuvaamia kokemuksia työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuudesta. Työpajoille voidaan lisäksi tuottaa osasto- tai ryhmäkohtaisia tietoja, mutta asiakaskohtaisia tietoja Sovari ei tuota. TPY laatii Sovari-tulosten alueelliset ja organisaatiokohtaiset yhteenvedot sekä valtakunnallisen raportin kerran vuodessa. Organisaatiokohtaisissa ja alueellisissa yhteenvedoissa tuloksia verrataan valtakunnallisiin tuloksiin.

Sovari-mittarin on kehittänyt ja sen ylläpidosta vastaa Valtakunnallinen työpajayhdistys (TPY) opetus- ja kulttuuriministeriön tuella. Sovarin kehittämistyö on toteutettu tiiviissä yhteistyössä työpajojen ja etsivän nuorisotyön toimijoiden ja asiakkaiden kanssa.

Sovari on otettu käyttöön työpajatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä helmikuussa 2016. Marraskuun alkuun mennessä mittarin käyttäjiksi on ilmoittautunut noin 130 työpajaa ja 120 etsivän nuorisotyön yksikköä. Ensimmäinen tiedonkeruun jakso toteutettiin helmikuun ja elokuun välisenä aikana 2016. Työpajojen Sovari-kyselyyn vastasi tuolloin kaikkiaan 1424 valmentautujaa 90 työpajalta ja etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 494 nuorta 66 kunnasta. Voidaan katsoa, että Sovari on alkanut juurtua hyvin työpajakentälle ja etsivään nuorisotyöhön.

Sovari-mittari perustuu työpajojen valmentautujille ja etsivän nuorisotyön nuorille suunnattuun internet-kyselyyn. Työpajatoiminnassa valmentautijat vastaavat Sovari-kyselyyn työpajajaksonsa loppuvaiheessa. Kyselyyn vastaaminen järjestetään osana työpajatoimintaa. Etsivässä nuorisotyössä nuorelle voidaan tarjota kyselyä siinä vaiheessa, kun hänen esiin nostamaansa asiaa on käsitelty yhdessä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Nuoren asiakkuus etsivässä nuorisotyössä voi edelleen jatkua. TPY:ssä on laadittu Sovarin käyttöä tukeva opaskirja¹, jossa kuvataan konkreettisesti Sovarin sisältö ja käsitellään sosiaalisen vahvistamisen osa-alueita ja periaatteita sekä mittarilla saatavan tiedon tulkitsemista ja hyödyntämistä.

Tässä raportissa esitellään Sovarin keskeisiä valtakunnallisia tuloksia työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä ensimmäisen tiedonkeruujakson ajalta vuodelta 2016. Ensimmäisessä luvussa käydään läpi työpajatoiminnan Sovari-tuloksia kokonaisuutena sekä valmentautujaryhmittäin. Toisessa luvussa käsitellään etsivän nuorisotyön Sovari-tuloksia kokonaisuutena sekä nuorten taustatietojen mukaan ryhmittäin.

¹ http://www.tpy.fi/site/assets/files/1372/tyopajatoiminnan-ja-etsivan_sovari-mittari_verkko-pdf.pdf

Tuloksia työpajatoiminnan toteutuksesta ja vaikutuksista

Valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnasta

Sovari-mittarilla tuotetaan tietoa sosiaalista vahvistumista edistävien periaatteiden toteutumisesta työpajatoiminnassa. Myönteiset kokemukset työtehtävissä, yhteisöllisyydessä ja valmennuksessa rakentavat perustaa sosiaaliselle vahvistumiselle. Onnistuminen työpajan tehtävissä ja myönteisen palautteen saaminen ryhmän muilta jäseniltä ja valmentajilta tuottavat valmentautujalle hyväksytyksi tuleminen tunteita. Vahvistuneet käsitykset omista kyvyistä, työpajayhteisössä pärjääminen sekä kannustava valmennus edistävät tavoitteisiin pyrkimistä ja uuden oppimista, yrityksen ja erehdyksen kautta.²

Työpajojen Sovari-tulosten mukaan edellä kuvatut periaatteet toteutuvat työpajatoiminnassa yleensä melko tai erittäin hyvin. Valmentautujille on järjestetty yleisesti sopivan haastavia tehtäviä, sillä heistä 87 % on saanut tehtävissään onnistumisen kokemuksia ja 80 % kokee oppineensa uusia taitoja (kuvio 1). Useimmat heistä (78 %) ovat myös saaneet kokeilla melko tai hyvin riittävästi erilaisia työtehtäviä. Nämä asiat ovat tärkeitä valmentautujan omien vahvuuksien tunnistamiseksi.

Osallisuuden toteutumista työpajalla osoittaa se, että valmentautujista 73 % kokee voineensa vaikuttaa omien tehtäviensä valintaan ja yhteisen toiminnan suunnitteluun. Kuitenkin lähes joka neljäs valmentautuja on päinvastaista mieltä tai kokee asian toteutuneen vain kohtalaisen hyvin.

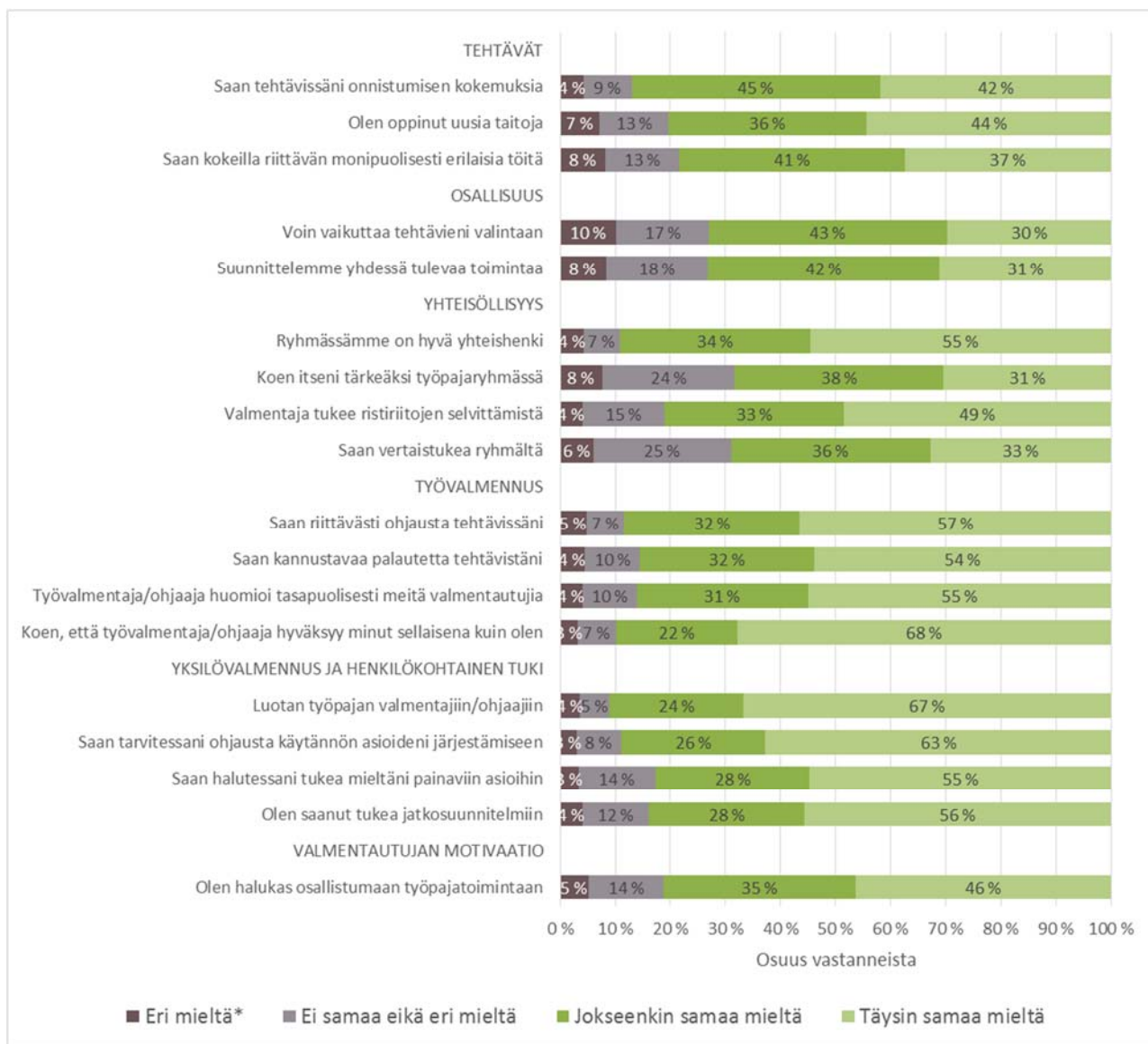
Työpajan yhteishengen valmentautijat kokevat yleisesti hyväksi: valmentautujista 89 % on vähintään melko tyytyväisiä ryhmähenkeen työpajalla. Valmentautujista lähes 70 % on kokenut itsensä tärkeäksi ryhmän jäseneksi työpajalla ja kokee saaneensa vertaistukea ryhmältään. Kaikille valmentautujille ryhmään kuuluminen ei ole aivan sujuvaa, mihin voi vaikuttaa aikaisemmat kielteiset kokemukset ryhmistä.

Sovari-tulosten mukaan työpajojen työvalmentajat kohtelevat valmentautujia yleensä tasapuolisesti ja arvostavasti: useimmat valmentautijat ovat saaneet kannustavaa palautetta ja ainakin melko tasapuolisesti huomiota työvalmentajilta. Suurin osa valmentautujista myös arvioi, että työvalmentajat hyväksyvät heidät sellaisina kuin he ovat. Valmennuksessa on tuettu yhteishengen muodostumista: valmentautujista 82 % on kokenut, että valmentajat tukevat ristiriitojen selvittämistä, mikä edistää turvallisen ilmapiirin rakentumista.

Työvalmennuksen ohella myös yksilövalmennus saa valmentautujilta erityisen hyviä arvioita. Useimmat valmentautijat luottavat työpajan valmentajiin ja saavat halutessaan ainakin melko hyvin tukea mieltään painaviin asioihin. Suurin osa valmentautujista on myös saanut ainakin melko hyvin ohjausta käytännön asioiden järjestämiseen ja tukea jatkosuunnitelmien tekemiseen työpajajakson aikana.

Sovari-tulosten mukaan työpajatoiminta saa valmentautujilta yleisarvosanan 4,2 asteikolla 1–5 (kuvio 2). Parhaimpiin arvosanoihin 4,4 yltää työ- ja yksilövalmennus. Työtehtävien järjestämiselle saatiin arvosana 4,2, työpajan yhteisöllisyydelle 4,1 ja osallisuudelle 3,9.

² Kinnunen, Riitta (2016): *Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus. Työkaluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari*. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, Helsinki.

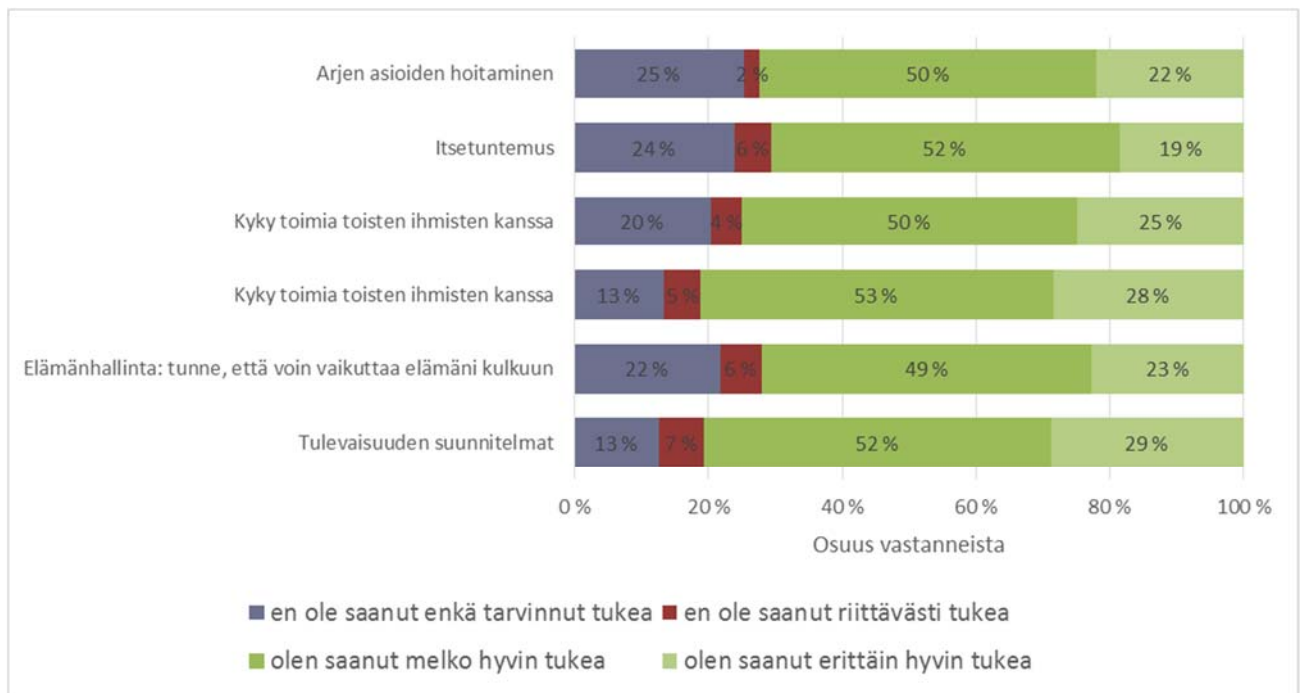

Kuvio 1. Työpajojen Sovari-kyselyyn 2016 vastanneiden valmentautujien kokemukset työpajatoiminnasta (N=1424). (Vastausvaihtoehdossa "Eri mieltä" on yhdistetty vastausvaihtoehdot "jokseenkin eri mieltä" ja "täysin eri mieltä".)

Kuvio 2. Työpajojen Sovari-kyselyyn 2016 vastanneiden valmentautujien arvioiden keskiarvot työpajatoiminnasta asteikolla 1–5 (N=1424).

Yleisesti valmentautajat ovat kokeneet, että he ovat saaneet työpajalta tukea niihin asioihin, joihin ovat tarvinneetkin (kuvio 3). Yleinen kokemus on, että työpajatoiminta on antanut tukea niin arjen asioiden hoitamiseen, itsetuntemukseen, toimimiseen muiden ihmisten kanssa, opiskeluun ja työelämään liittyviin taitoihin kuin elämänhallintaan ja tulevaisuuden suunnitelmiinkin. Vain 2–7 % valmentautujista olisi toivonut enemmän tukea, kuin ovat työpajajaksonsa aikana saaneet.

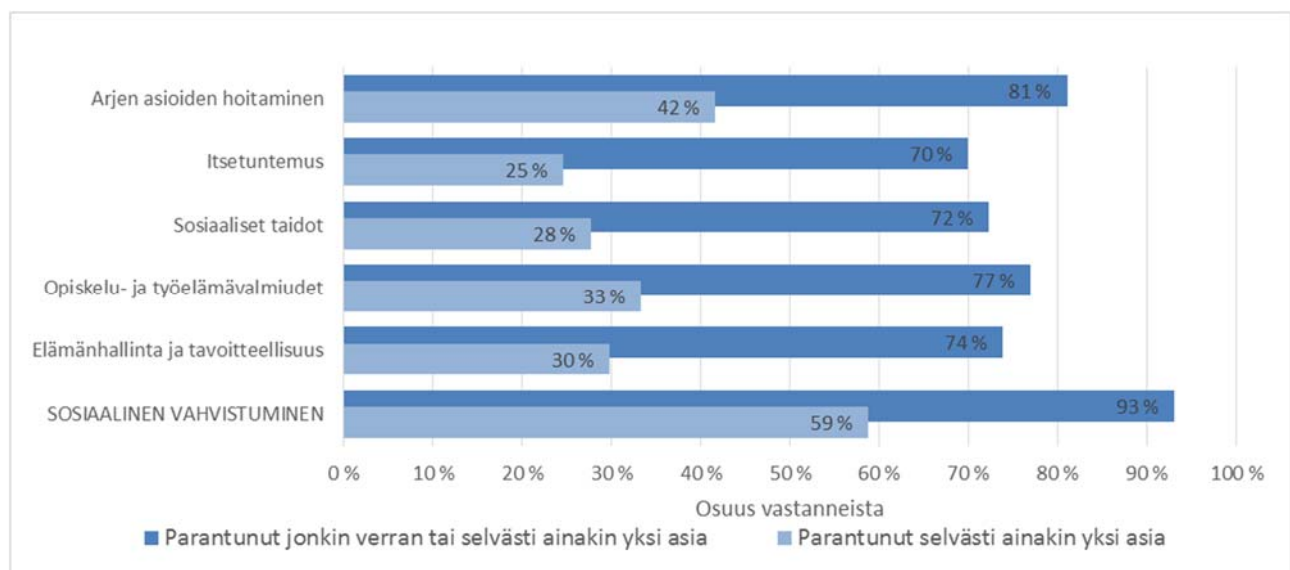

Kuvio 3. Työpajojen valmentautujien kokema tuen tarve ja saanti työpajajakson aikana.

Valmentautujien sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana

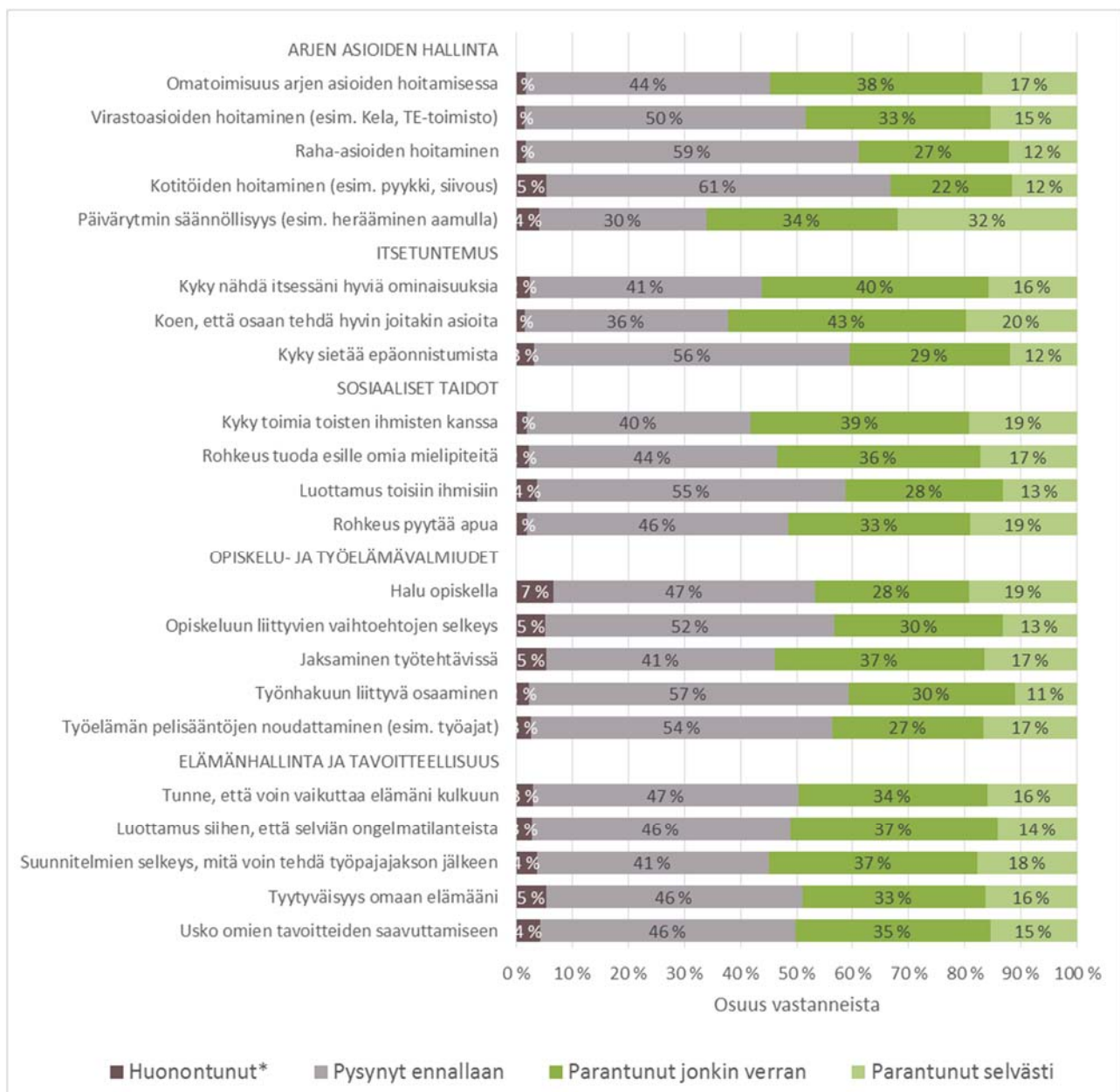
Valtakunnallisten Sovari-tulosten 2016 mukaan työpajojen valmentautujista 93 prosenttia on kokenut sosiaalista vahvistumista vähintään jonkin verran työpajajakson aikana. Selvää vahvistumista jakson aikana on kokenut 59 prosenttia valmentautujista (kuvio 4).

Useimmat valmentautijat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista useilla eri osa-alueilla samanaikaisesti. Myönteisiä edistysaskelia on koettu erityisesti arjen asioiden hallinnassa (81 % valmentautujista) sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksissa (77 %). Lähes yhtä suuri osa valmentautujista on kokenut myönteisiä muutoksia myös elämänhallinnassa (74 %), sosiaalisissa taidoissa (72 %) ja itsetuntemuksessa (70 %). Tulokset kertovat sosiaalisen vahvistumisen laaja-alaisuudesta ja eri osa-alueiden yhteen punoutumisesta: edistysaskeleet yhdellä saralla liittyvät myönteisiin muutoksiin muissa elämäntaidoissa.

Kuvio 4. Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen osa-alueittain työpajajakson aikana.

Edistyminen arjenhallinnassa merkitsee useiden valmentautujien kohdalla päivärytmin hallinnan parantumista (66 % valmentautujista), omatoimisuuden lisääntymistä arjen asioiden hoitamisessa (55 %) ja virastoasioiden helpottumista (48 %) (kuvio 5). Opiskelu- ja työelämävalmiuksissa koetut myönteiset muutokset ilmenevät mm. työtehtävissä jaksamisena (54 %) ja työelämän pelisääntöjen noudattamisena (44 %). Elämänhallinnan vahvistuminen merkitsee entistä vahvempaa tunnetta siitä, että voi itse vaikuttaa oman elämänsä kulkuun (50 % valmentautujista) ja suunnitelmien selkeytymistä elämässä eteenpäin (55 %).

Kuvio 5. Työpajatoiminnan valmentautujien kokema muutos sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla työpajajakson aikana (N=1290).

Sovari-tuloksia valmentautujaryhmittäin

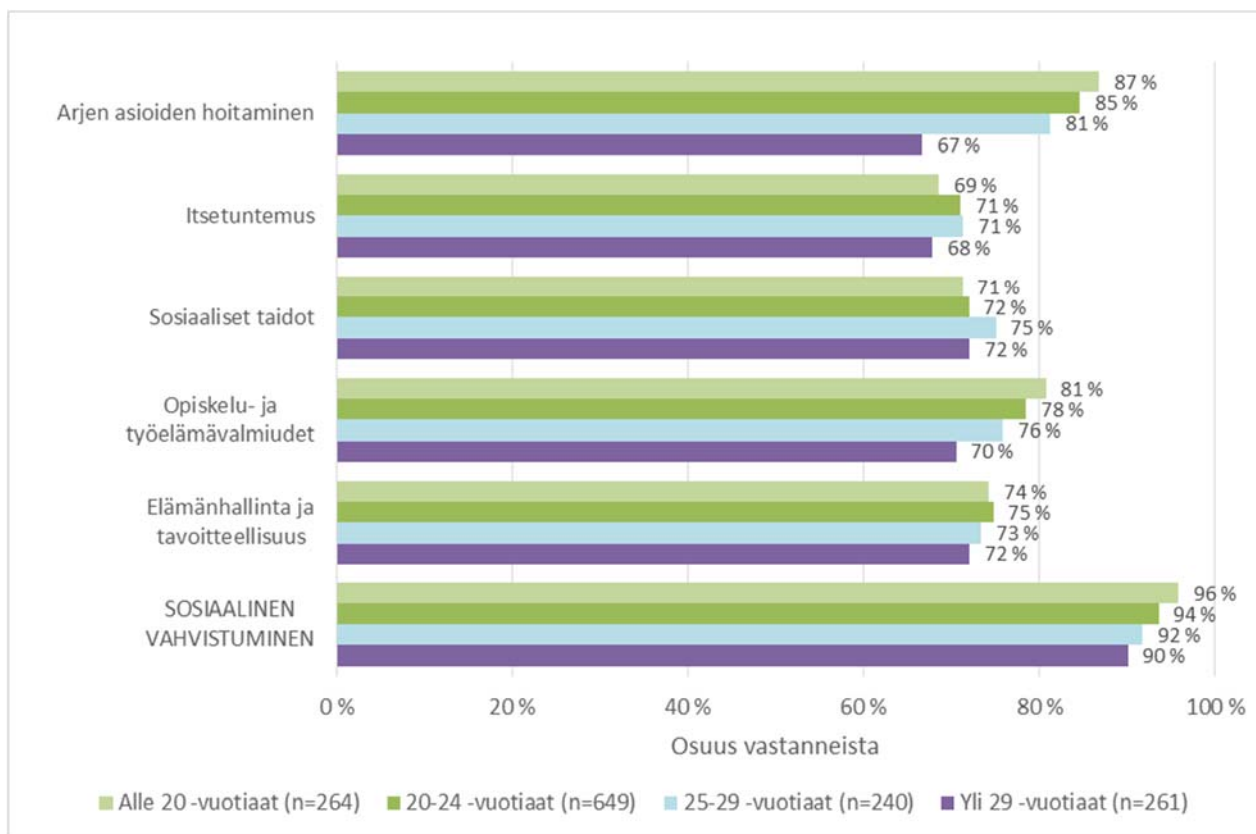
Sovari-mittari on suunnattu sekä nuorten että aikuisten työpajatoimintaan. **Ikäryhmien** Sovari-tulosten vertailuissa tulee esille, että nuoret, alle 30-vuotiaat valmentautajat ovat keskimääräisesti tyytyväisempiä työpajan tarjoamiin tehtäviin, osallisuuteen työpajalla sekä yksilövalmennukseen kuin varttuneemmat, vähintään 30 vuotta täyttäneet valmentautajat:

- Varttuneemmat valmentautajat kokevat yhtä paljon onnistumisen kokemuksia työtehtävissään kuin nuoret valmentautajat, mutta eivät ole yhtä tyytyväisiä uuden oppimisen mahdollisuuksiin ja tehtävien monipuolisuuteen työpajalla kuin nuoremmat valmentautajat. Varttuneista valmentautujista joka kuudes kokee huonoksi mahdollisuutensa vaikuttaa tehtäviensä valintaan, kun nuorista tyytymättömiä on vain 8 prosenttia. Tuloksen pohjalta voidaan pohtia, tulisiko varttuneille valmentautujille tarjota haastavampia tai monipuolisempia työtehtäviä sekä vahvempia vaikuttamisen mahdollisuuksia työpajatoimintaan.
- Varttuneet valmentautajat arvioivat yksilövalmennuksesta saamansa tuen hieman heikommaksi kuin nuoret valmentautajat. Tämä tulee esille jatkosuunnitelmien tekemiseen, omien käytännön asioiden hoitamiseen ja huolenaiheiden käsittelemiseen saadussa tuessa. Valtaosa kaikkien ikäryhmien valmentautujista on kuitenkin tyytyväisiä yksilövalmennuksen tasoon työpajalla.

Yhteisöllisyyden ja työvalmennuksen osalta erot ikäryhmien tyytyväisyydessä ovat pienemmät kuin edellä mainituilla osa-alueilla. Kaikki ikäryhmät yleisesti kokevat ilmapiirin valmentautujien kesken ja työvalmentajien suunnalta hyväksi.

- Erityisesti varttuneet valmentautajat kokevat itsensä työpajaryhmässään tärkeäksi. Mahdollisesti tähän vaikuttaa se, että vanhemmat valmentautajat voivat olla nuorempien apuna työtehtävissä ja hyödyntää näin aikaisempaa työkokemustaan muiden hyväksi. Varttuneet valmentautajat eivät kuitenkaan koe saavansa työvalmentajilta yhtä paljon myönteistä palautetta kuin nuoremmat valmentautajat.

Valmentautujien sosiaalinen vahvistuminen vaihtelee osittain iän mukaan: sosiaalinen vahvistuminen on arjenhallinnassa, opiskelu- ja työelämävalmiuksissa sekä kokonaisuutena yleisintä alle 20-vuotiailla valmentautujilla ja vähenee iän myötä (kuvio 6). Arjenhallinnassa nimenomaan omatoimisuuteen, virastoasioiden hoitamiseen ja raha-asioiden hallintaan liittyvät muutokset vaihtelevat iän mukaan. Sen sijaan päivärytmi ja työtehtävissä jaksaminen on kohentunut tasaisesti eri ikäryhmissä. Myöskään itsetuntemuksen, sosiaalisten taitojen ja elämänhallinnan vahvistumisessa ei ole selkeää iän mukaista vaihtelua.

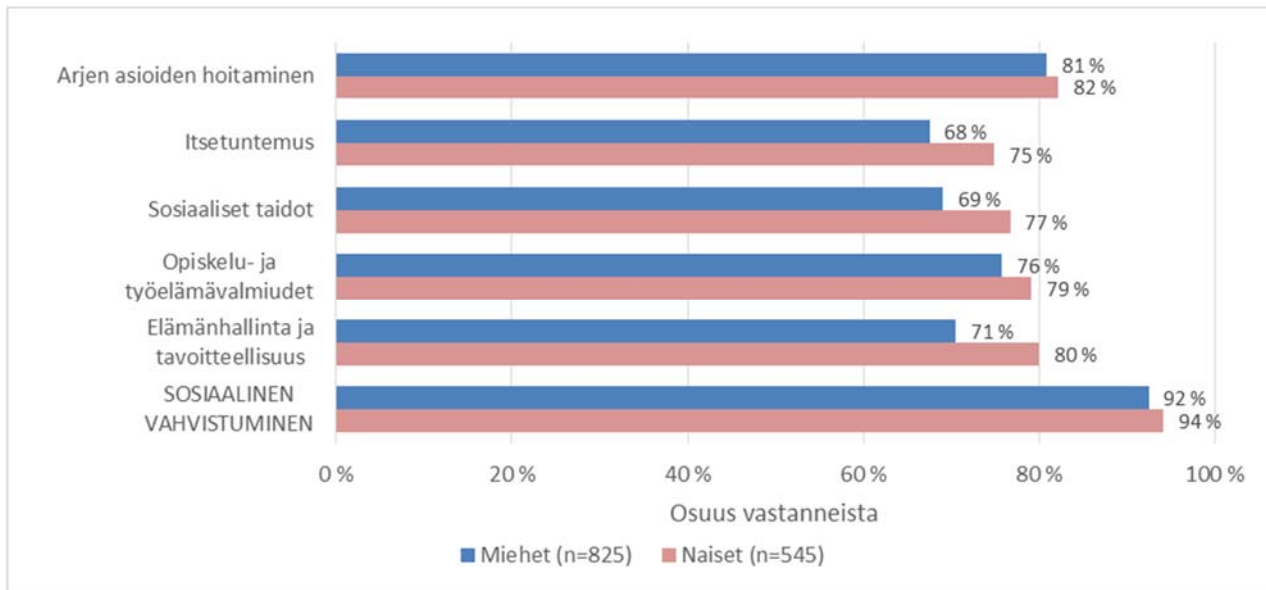

Kuvio 6. Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen osa-alueittain työpajajakson aikana ikäryhmittäin.

Sukupuolten välillä on eroa tyytyväisyydessä työpajatoimintaan. Naiset ovat yleisesti tyytyväisempiä työpajatoimintaan kuin miehet.

- Naiset ovat kokeneet miehiä enemmän, että työpajan työtehtävät ovat tarjonneet onnistumisen kokemuksia ja mahdollisuuksia oppia uutta. Naiset ovat miehiä tyytyväisempiä myös mahdollisuuksiinsa vaikuttaa työtehtäviensä valintaan ja työtehtävistä saamaansa myönteiseen palautteeseen.
- Kyselyyn vastanneiden miesten koulutustausta poikkeaa naisten koulutuksesta: naisista 34 % ja miehistä 42 % oli suorittanut ammatillisen koulutuksen. Tämä voi heijastua työpajan tehtäviin asetettuihin odotuksiin ja näin myös tyytyväisyysdentasoon.
- Tulosten mukaan naiset ovat hieman motivoituneempia osallistumaan työpajatoimintaan kuin miehet: naisista 85 % ja miehistä 78 % arvioi motivaatitonsa ainakin melko hyväksi.

Valmentautujien sosiaalisessa vahvistumisessa työpajajakson aikana on eroja sukupuolten välillä (kuvio 7). Niin miehet kuin naisetkin kokevat yhtä yleisesti edistymistä arjenhallinnassa työpajajakson aikana. Naiset kuitenkin kokevat miehiä enemmän vahvistumista itsetuntemuksen, sosiaalisten taitojen ja elämänhallinnan osa-alueilla. Kokonaisuutena lähes yhtä suuri osa niin miehistä kuin naisistakin on kokenut ainakin jossakin asiassa myönteistä muutosta työpajajakson aikana.

Kuvio 7. Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen osa-alueittain työpajajakson aikana sukupuolen mukaan.

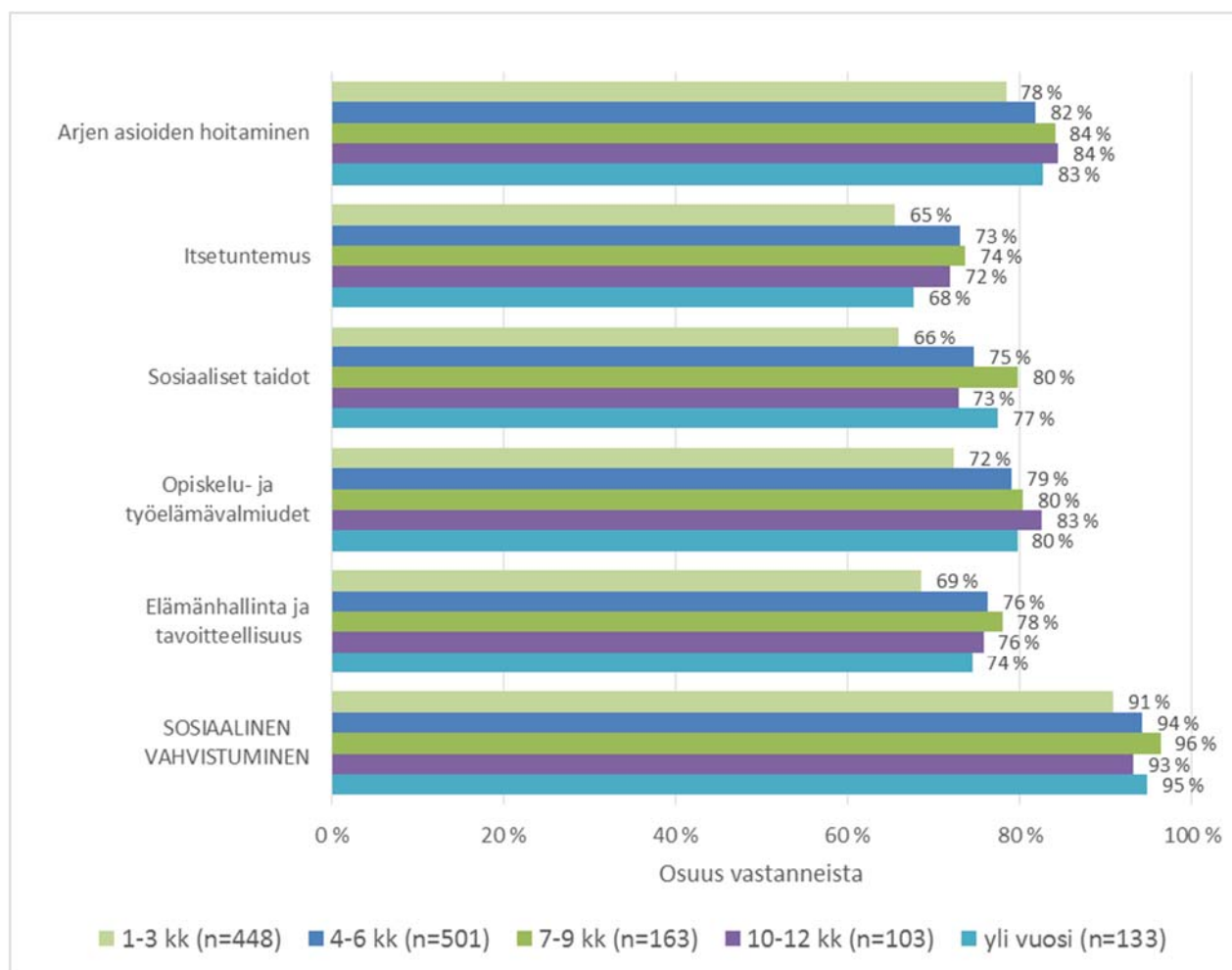
Työpajajakson kesto vastaamisajankohtana näkyy suorassa suhteessa siinä, kuinka hyvin valmentautujat kokevat oppineensa uusia taitoja työpajajakson aikana. Alle kuukauden työpajalla työskennelleistäkin kuitenkin yli ¼ kokee oppineensa uutta ja yli vuoden työpajalla työskennelleistä lähes 90 % kokee näin. Työpajalla pitempään olleet kokevat itsensä tärkeämmäksi työpajaryhmässä kuin lyhemmän valmennusjakson valmentautujat: enintään 3 kuukautta työpajalla olleista 64 % ja yli vuoden työpajalla olleista 75 % kokee itsensä tärkeäksi ryhmässä. Mitä pitempään valmentautujat ovat olleet työpajalla, sitä epätasapuolisemmaksi he näkevät työvalmentajilta tai ohjaajilta saadun huomion. Kuitenkin yli vuoden työpajalla olleistakin valtaosa (84 %) kokee ohjauksen ainakin melko tasapuoliseksi.

Työpajajakson kesto näkyy valmentautujien sosiaalisen vahvistumisen kokemuksessa: erityisesti arjenhallinta näyttää vahvistuvan työpajajakson etenemisen myötä (kuvio 8). Suurin osa valmentautujista kokee arjenhallinnan vahvistumista kuitenkin jo ensimmäisten kolmen työpajakuukauden aikana. Valmentautujien omatoimisuus arjen asioissa ja kotitöiden hoitaminen näyttää vahvistuvan asteittain vielä puolen vuoden jälkeen työpajatoiminnan alkamisesta. Myös virastoasioiden ja raha-asioiden hoitaminen näyttää vahvistuvan useiden kuukausien tai vuoden aikajänteellä. Poikkeuksellisesti päivärytmin säännöllisyydessä muutos koetaan yleensä jo ensimmäisen kuukauden aikana työpajatoiminnan alkamisesta.

Sosiaalisten taitojen vahvistumisessa nähdään lähes yhtä pitkä kehityskaari kuin arjenhallinnan vahvistumisessa työpajajakson keston mukaan: nimenomaan rohkeus tuoda esille omia mielipiteitä ja pyytää apua sekä luottamus toisiin ihmisiin näyttää vahvistuvan työpajajakson etenemisen myötä. Tuloksessa ilmeisesti näkyy se, että valmentautujat tulevat ajan myötä sinuiksi oman työpajaryhmänsä kanssa ja siinä ympäristössä koetaan sosiaalisen vuorovaikutuksen helpottumista. Myös halu opiskella on lisääntynyt ja opiskeluvaihtoehdot ovat selkeytyneet yleensä melko pitkällä, noin puolen vuoden tai pidemmällä aikajänteellä.

Sovari-tulosten mukaan itsetuntemuksen ja itsetunnon vahvistuminen koetaan useimmiten työpajajakson alkuvaiheessa tai ensimmäisen puolen vuoden aikana. Samoin työelämävalmiuksien osa-alueella työelämän pelisääntöjen noudattaminen ja työtehtävissä jaksaminen paranee yleensä jo ensimmäisten työpajakuukausien aikana. Kehitys tapahtuu monen valmentautujan kohdalla yhtä nopeasti kuin päivärytmin hallinnassa.

Vaikuttaa siis siltä, että työpajatoiminnan käynnistyessä valmentautujat yleensä ryhdistäytyvät nopeasti, mikä näkyy päivärytmin, jaksamisen ja itsetunnon kohenemisena jo ensimmäisien kuukausien aikana.

Kuvio 8. Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen osa-alueittain työpajajakson aikana työpajajakson keston mukaan.

On huomioitava, että edellä kuvatut tulokset työpajatoiminnan kestosta eivät perustu samojen valmentautujien pitkittäisseurantaan vuoden aikajänteellä, vaan eri valmentautujien saavuttamaan sosiaalisen vahvistumisen asteeseen erimittaisten valmennusjaksojen aikana. Valmentautujien elämäntilanne ja muut taustatekijät vaihtelevat työpajajakson keston mukaan, joten ryhmät eivät ole aivan vertailukelpoisia keskenään.

Valmentautujien **käyntitiheys työpajalla** heijastuu Sovari-tuloksiin. Tyytyväisyys työpajatoiminnan tehtäviin vaihtelee valmentautujien kesken sen mukaan, kuinka usein he käyvät työpajalla viikoittain. 4–5 kertaa viikossa työpajalla käyvät valmentautujat ovat tyytyväisempiä työtehtävien tarjoamiin onnistumisen ja uuden oppimisen kokemuksiin, töiden monipuolisuuteen ja ryhmänsä yhteishenkeen. Myös valmentautujien motivaatio osallistua työpajatoimintaan vaihtelee sen mukaan, kuinka usein he käyvät työpajalla: motivaatio on korkein niillä valmentautujilla, jotka käyvät työpajalla 4–5 kertaa viikossa.

Sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana on kokonaisuudessaan sitä vahvempaa, mitä useammin valmentautuja käy työpajalla. Ero ei näy siinä, käykö valmentautuja 1 vai 2 kertaa viikossa, eikä merkittävässä määrin myöskään siinä, käykö valmentautuja työpajalla 4 vai 5 kertaa viikossa. Erot sosiaalisessa vahvistumisessa tulevat sen sijaan esille, kun vertaillaan 1–2 kertaa viikossa työpajalla käyvien kokemuksia 4–5 kertaa

työpajalla käyvien kokemuksiin. 3 kertaa viikossa työpajalla käyvien kokemukset sosiaalisesta vahvistumisesta sijoittuvat edellä mainittujen ryhmien välille. Ryhmien Sovari-tulosten tarkastelussa tulee esille muun muassa seuraavia asioita:

- Arjenhallinnassa omatoimisuuden ja päivärytmin parantuminen näyttää liittyvän tiiviimpään osallistumiseen työpajalla: 1–2 kertaa viikossa työpajatoimintaan osallistuvista 37 % on kokenut parannusta omatoimisuudessa ja 48 % päivärytmissä, kun 4–5 kertaa työpajatoimintaan osallistuvista omatoimisuutta on lisännyt 58 % ja päivärytmiä parantanut 69 %.
- Itsetuntemuksen vahvistumista niin, että tunnistaa entistä paremmin omia hyviä ominaisuuksiaan, on kokenut 37 % 1–2 kertaa viikossa työpajalla käyvistä ja 62 % 4–5 kertaa käyvistä valmentautujista.
- Sosiaalisten taitojen vahvistumista niin, että valmentautuja kokee osaavansa toimia entistä paremmin toisten ihmisten kanssa, on kokenut 41 % 1–2 kertaa viikossa työpajalla käyvistä ja 61 % 4–5 kertaa käyvistä.
- Opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistumista opiskeluhalan lisääntymisenä on kokenut 33 % 1–2 kertaa viikossa työpajalla käyvistä ja 50 % 4–5 kertaa käyvistä. Työtehtävissä jaksamisen vahvistumista on kokenut 33 % 1–2 kertaa viikossa työpajalla käyvistä ja 59 % 4–5 kertaa käyvistä valmentautujista.
- Elämänhallinnan vahvistumista niin, että valmentautuja kokee voivansa vaikuttaa elämänsä kulkuun entistä paremmin, on kokenut 31 % 1–2 kertaa viikossa työpajalla käyvistä ja 54 % 4–5 kertaa käyvistä valmentautujista. Suunnitelmiensa selkeytymistä on kokenut 39 % 1–2 kertaa viikossa työpajalla käyvistä ja 59 % 4–5 kertaa käyvistä valmentautujista.
- On huomioitava, että eri valmentautujaryhmien kohdalla elämäntilanteet ja työpajatoiminnan tavoitteet ovat erilaisia. 1–2 kertaa työpajalla käyvien valmentautujien elämäntilanteet voivat olla haasteellisia ja merkittävää voi olla jo se, että valmentautuja saapuu työpajalle sovittuina päivinä. Työpajatoimintaan aktivoitumisen myötä voidaan saavuttaa tuntuvampia tuloksia sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla.
- Suurin osa valmentautujista kokee saaneensa tarvitsemaansa tukea työpajatoiminnasta ainakin melko hyvin sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla. Kuitenkin 1–2 kertaa viikossa työpajalla käyvät ovat tuen riittävyyyteen hieman tyytymättömpiä kuin työpajalla useammin käyvät valmentautijat.

Sovari-tuloksia työpajapalvelun mukaan

Seuraavassa tarkastellaan valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnasta sen mukaan, missä palvelussa he ovat olleet työpajalla. Tarkastelu sisältää työkokeilussa, palkkatuella tai muussa työsuhteessa sekä kuntouttavassa työtoiminnassa olleiden valmentautujien kokemusten vertailua työpajatoiminnan toteutuksesta ja vaikutuksista. Lisäksi tarkastellaan työpajan starttivalmennukseen osallistuneiden valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnasta.

Työpajalla **työkokeilussa olleet valmentautijat** ovat erityisen tyytyväisiä työtehtävien tarjoamiin onnistumisen kokemuksiin, mahdollisuuksiinsa oppia uutta ja tehtävien monipuolisuuteen työpajajakson aikana. He ovat olleet keskimääräistä tyytyväisempiä myös siihen, missä määrin he ovat voineet vaikuttaa omien työtehtäviensä valintaan. Työkokeiluun osallistuneet valmentautijat ovat myös muita tyytyväisempiä siihen, missä määrin he ovat saaneet ohjausta ja kannustavaa palautetta työtehtävissään.

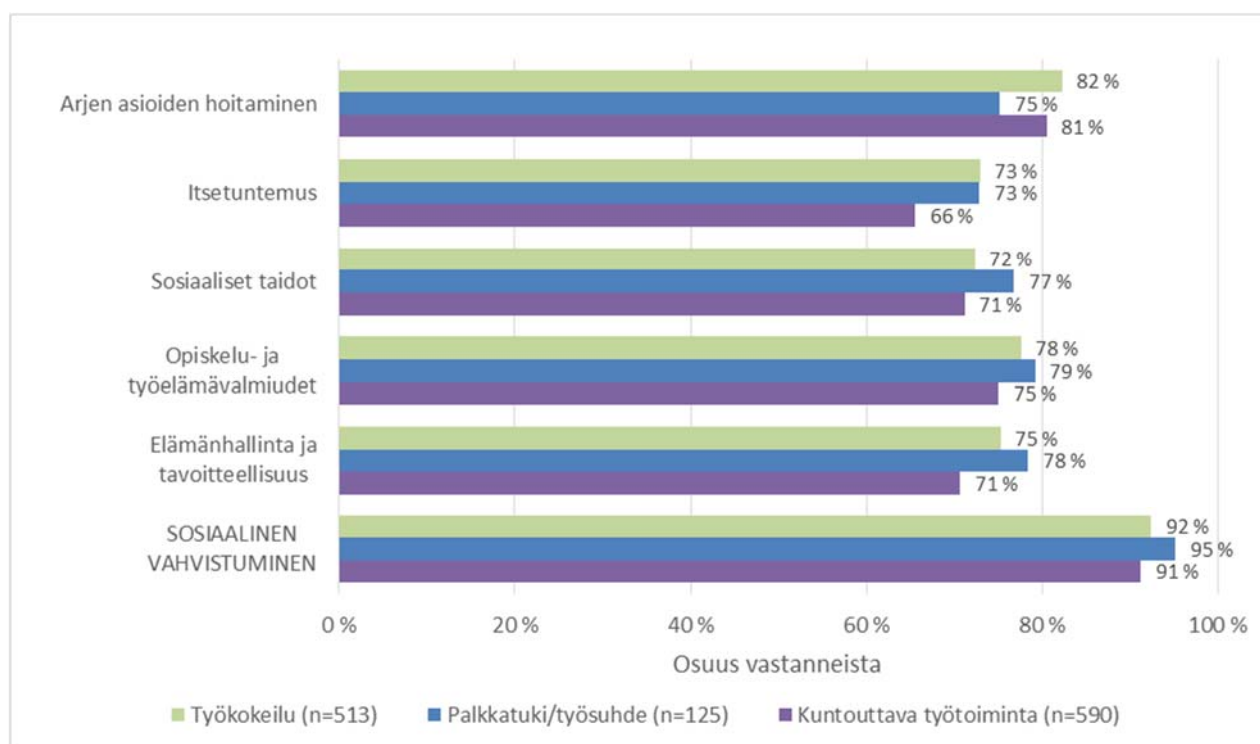
Työpajoilla toteutetussa työkokeilussa on onnistuttu tukemaan valmentautujia erityisesti opiskelu- ja työelämävalmiuksissa sekä tulevaisuuden suunnitelmien tekemisessä (kuvio 9):

- Työkokeiluun osallistuneista 87 % kokee saaneensa vähintään melko hyvin tukea jatkosuunnitelmiinsa työpajalta. Vain 5 % on kokenut tuensaannin tällä saralla riittämättömäksi. Työkokeiluun osallistuneista 57 % on kokenut jatkosuunnitelmiansa selkeytyneen työpajajakson aikana, kun taas 40 % kokee tilanteen pysyneen ennallaan.
- Työkokeilussa olleista asiakkaista 86 % kokee saaneensa ainakin melko riittävästi tukea opiskelu- ja työelämäasioissa työpajalta. Heistä puolet koki opiskeluhalukkuutensa lisääntyneen työpajajakson kuluessa.
- Työpajajakso on tukenut työkokeiliasiakkaita myös itsetuntemuksessa: heistä 66 % koki entistä vahvemmin osaavansa tehdä hyvin joitakin asioita ja 57 % näki itsessään entistä paremmin hyviä ominaisuuksia.
- Työkokeilussa olleista valmentautujista suuri osa (67 %) on myös parantanut päiväryhtiään.
- Monen työkokeiliasiakkaan (57 %) kohdalla myös kyky toimia toisten ihmisten kanssa on vahvistunut.

Sovari-kyselyyn vastanneista työkokeiluun osallistuneista valmentautujista lähes 60 % oli miehiä ja lähes 40 % naisia (3 % ei ilmaissut sukupuoltaan). Puolet heistä oli 20–24-vuotiaita, 28 % nuorempia ja 22 % yli 24-vuotiaita. Työkokeilua koskevat Sovari-tulokset perustuvat 516 valmentautujan vastauksiin noin 60 työpajalta.

Palkkatuella tai työsuhteessa työskentelevät valmentautijat ovat yleisesti tyytyväisiä työtehtäviinsä työpajalla: heistä 88 % kokee saaneensa onnistumisen kokemuksia työtehtävistään, 81 % on oppinut uusia taitoja ja 80 % on saanut kokeilla ainakin melko riittävästi erilaisia töitä. Palkkatuella tai työsuhteessa työskentelevät valmentautijat kokevat myös työpajan yhteishengen yleisesti hyväksi. Valtaosa heistä kokee itsensä tärkeäksi ja saavansa vertaistukea työpajalla. Osallisuuden toteutumiselle työpajatoiminnassa he antavat kuitenkin heikompia arvioita kuin muut valmentautijat: yli neljännes heistä ei ole kovin tyytyväisiä vaikutusmahdollisuuksiinsa tehtävien valinnassa ja kolmannes kokee yhteistyön toiminnan suunnittelussa jokseenkin vähäiseksi.

Palkkatuella tai työsuhteessa olevat valmentautujat saavat tarvitsemaansa tukea työskennellessään työpajalla. Sovari-tulosten mukaan lähes ¾ heistä on saanut tukea opiskelu- ja työelämävalmiuksiin, elämänhallintaan ja tulevaisuuden suunnitteluun. Noin 2/3 heistä on myös tarvinnut ja saanut tukea itsetuntemuksen ja sosiaalisten taitojen kehittämiseen. He ovat kokeneet itsetuntemuksen ja sosiaalisten taitojen vahvistumista työpajajakson aikana vielä vahvemmin kuin muut valmentautujat (kuvio 9). Heistä myös erityisen suuri osa on kokenut edistysaskelia opiskelu- ja työelämävalmiuksissaan sekä elämänhallinnassaan.

Kuvio 9. Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen osa-alueittain työpajajakson aikana työpajapalvelun mukaan.

Sovari-kyselyyn vastanneiden palkkatuella tai työsuhteessa olleiden valmentautujien keski-ikä oli 30–39 vuotta; lähes 30 % heistä oli vähintään 50 vuotta täyttäneitä. Hieman yli puolet heistä oli miehiä ja alle puolet naisia. Kouluttautuneiden osuus heissä oli suurempi kuin muissa valmentautujaryhmissä: noin puolet oli suorittanut ammatillisen koulutuksen, yli 10 % lukion ja yli 10 % korkea-asteen koulutuksen. Palkkatuella tai työsuhteessa olevien valmentautujien Sovari-tulokset perustuvat 125 valmentautujan vastauksiin 23 työpajalta.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat antavat työpajan tehtäville heikompia arvioita kuin muut valmentautujat, mutta osallistuvat työpajatoimintaan yhtä motivoituneesti kuin muutkin. He kokevat myös yhteishengen työpajalla hyväksi, mutta eivät koe itseään työpajaryhmässä yhtä tärkeäksi kuin muut valmentautujat. Myös vertaistuen saaminen on heillä keskimääräistä vähäisempää. Kuitenkin valtaosa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista työpajoilla on tyytyväisiä tehtäviensä monipuolisuuteen sekä niiden tarjoamiin onnistumisen kokemuksiin ja oppimisen mahdollisuuksiin. Lähes 2/3 heistä kokee myös itsensä tärkeäksi työpajaryhmässä ja kokee saaneensa vertaistukea ryhmältään.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat kokevat työvalmennuksen ja ohjauksen riittävyyden sekä kannustavuuden työpajalla lähes yhtä hyväksi kuin työkokeilun asiakkaat. Myös yksilövalmennuksen toteutukseen esimerkiksi huolenaiheissa, käytännön asioissa ja tulevaisuuden suunnitelmissa he ovat lähes yhtä tyytyväisiä kuin työkokeiluasiakkaat.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista erityisesti arjen asioiden hallinnassa, kuten päivärytmissä ja omatoimisuudessa asioiden järjestämisessä (kuvio 9). Heistä ¾ on kokenut edistymistä opiskelu- ja työelämävalmiuksissaan: etenkin työtehtävissä jaksaminen on parantunut. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista 2/3 on kokenut vahvistumista myös itsetunnossa sekä elämänhallinnassa ja tavoitteiden asettamisessa työpajakson aikana. Useimmat heistä kokevat saaneensa tarvitsemaansa tukea ainakin melko riittävästi työpajalla, mutta tyytyväisyys tuensaantiin on kuitenkin hieman keskimääräistä matalampi verrattuna muihin valmentautujiin.

Sovari-kyselyyn osallistuneista kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista vajaa 2/3 oli miehiä ja yli kolmannes naisia. Heistä vajaat puolet oli 20–24-vuotiaita, mikä oli myös ryhmän keski-ikä. Yli 24-vuotiaiden osuus kuntouttavan työtoiminnan vastaajajoukosta oli 44 %. Kuntouttavan työtoiminnan valmentautujien Sovari-tulokset perustuvat 590 valmentautujan vastauksiin 74 työpajalta.

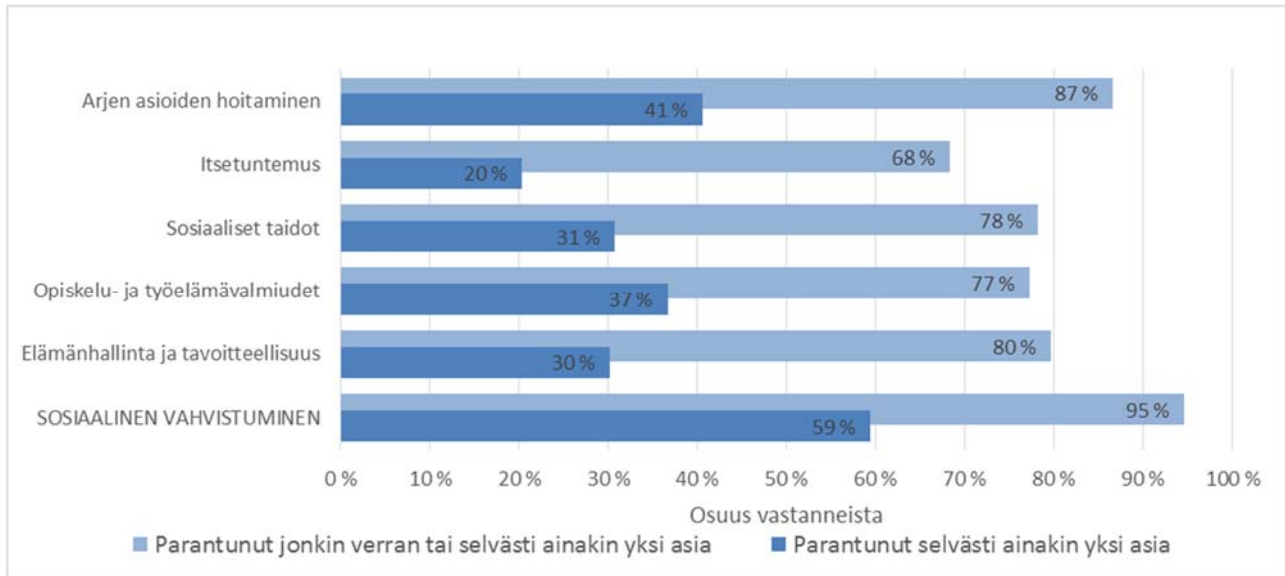
Starttivalmennuksen asiakkaat antavat työpajan tarjoamille tehtäville keskimääräisesti heikompia arvioita kuin muut valmentautijat. Valtaosa heistäkin on kuitenkin tyytyväisiä tehtäviinsä työpajalla: 82 % arvioi saaneensa ainakin jossain määrin onnistumisen kokemuksia ja ¾ heistä on oppinut työpajalla uusia taitoja ja saanut kokeilla ainakin melko monipuolisesti erilaisia tehtäviä. Starttivalmennukseen osallistuneista ¾ on myös vähintään melko tyytyväisiä siihen, missä määrin he ovat voineet vaikuttaa omien tehtäviensä valintaan. Tulosten mukaan starttivalmennuksessa suunnitellaan yhteistä toimintaa enemmän yhteistyössä valmentautujien kanssa kuin muissa työpajaryhmissä: starttipajalaisista 82 % kokee osallisuuden toteutumisen työpajalla tältä osin vähintään melko hyvänä. Suurin osa starttivalmennuksen asiakkaista osallistuu työpajatoimintaan ainakin melko mielellään.

Starttivalmennukseen osallistuneet kokevat yhteishengen työpajalla yleensä hyväksi ja ovat yleisesti erityisen tyytyväisiä siihen, missä määrin valmentajat tukevat ristiriitatilanteiden selvittämistä työpajaryhmissä. Starttivalmennukseen osallistuneiden on kuitenkin keskimääräistä vaikeampaa tuntea itsensä tärkeäksi ryhmässä. Vertaistuen saaminen on vähäisempää starttivalmennuksessa kuin muissa valmennusryhmissä, mutta starttipajalaisistakin kuitenkin 2/3 kokee saaneensa ainakin melko hyvin vertaistukea ryhmältään.

Starttivalmennuksen asiakkaat ovat erityisen tyytyväisiä työpajalla toteutettuun valmennukseen: sekä työettä yksilövalmennukselle he antavat keskimäärin arvosanan 4,5 asteikolla 1–5. Työtehtävien osalta starttivalmennus ylittää arvosanaan 3,9, osallisuudessa arvosanaan 4,0 ja yhteisöllisyydessä arvosanaan 4,0.

Valmennuksen osalta starttivalmennuksen asiakkaat ovat keskimääräisesti yhtä tyytyväisiä kuin muutkin valmentautijat siihen, miten hyvin työvalmentajat hyväksyvät heidät omana itsenään ja kuinka hyvin valmentajiin voi luottaa. Erityisen tyytyväisiä verrattuna muihin valmennusryhmiin starttivalmennuksessa ollaan tehtävissä saadun ohjauksen riittävyyteen, tasapuolisuuteen ja kannustavuuteen. Starttivalmennuksen osalta on onnistuttu erityisen hyvin myös yksilövalmennuksessa eli siinä, kuinka hyvin valmentautijat kokevat saaneensa ohjausta ja tukea omien käytännön asioiden järjestämiseen, mieltä painaviin asioihin ja jatkosuunnitelmien tekemiseen.

Starttivalmennukseen osallistuneista valmentautujista 95 % on kokenut sosiaalista vahvistumista vähintään jonkin verran ja 59 % selvästi työpajajakson aikana (kuvio 10). Myönteisiä muutoksia on koettu samanaikaisesti monissa asioissa, erityisesti arjen asioiden hallinnassa, sosiaalisissa taidoissa, elämännhallinnassa ja tavoitteiden asettamisessa. Selviä edistysaskelia starttipajalaiset ovat kokeneet eniten arjenhallinnassaan sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksissaan.

Kuvio 10. Starttivalmennukseen osallistuneiden valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen osaluettain työpajajakson aikana (N=202).

Starttivalmennukseen osallistuneiden arjenhallinnan vahvistuminen tulee esille erityisesti päivärytmin säännöllisyydessä (70 % starttipajalaisista), arjen omatoimisuudessa (62 %), virastoasioiden kuten Kelaan tai TE-toimistoon liittyvien asioiden hoitamisessa (58 %) sekä raha-asioiden hoitamisessa (45 %). Yli puolet heistä on kokenut myös itsetuntemuksen vahvistumista niin, että kyky nähdä omia hyviä ominaisuuksia ja arvostaa omia taitojaan on parantunut. Sosiaalisissa taidoissa starttipajalaiset ovat kokeneet edistystä etenkin kyvysään toimia toisten ihmisten kanssa (67 %) sekä rohkeudessa tuoda esille omia mielipiteitä (61 %) ja pyytää apua toisilta ihmisiltä (59 %). Opiskelu- ja työelämävalmiuksien osalta yli puolet starttivalmennukseen osallistuneista on kokenut etenkin työtehtävissä jaksamisen ja opiskeluhaluuden vahvistumista.

Noin 60 % starttipajalaisista on kokenut elämännhallintansa vahvistumista: heillä on vahvistunut tunne siitä, että voivat itse vaikuttaa elämänsä kulkuun ja selviytyä ongelmatilanteista. Yhtä suuri osa kokee myös saaneensa selkeyttä suunnitelmiinsa elämässä. Toisaalta lähes 40 % valmentautujista ei ole kokenut suunnitelmien selkeytymistä starttivalmennusjakson aikana. Mahdollisesti suunnitelmien selkeytyminen edellyttää pitempikestoista tukea ja elämäntaitojen vahvistumista askel askeleelta. Starttivalmennukseen osallistuneiden valmentautujien yleinen kokemus on, että he ovat saaneet ainakin melko riittävästi tukea niihin asioihin joihin ovat tarvinneet.

Sovari-kyselyyn vastanneista Startti-valmennuksen asiakkaista useimmat ovat työpajalla kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella. Useimmat heistä olivat olleet työpajalla 1–6 kuukautta. Noin kolmannes heistä kävi työpajalla kolme kertaa viikossa ja kolmannes neljä kertaa viikossa. Hieman yli puolet oli miehiä ja vajaat puolet naisia. Lähes kaikki olivat alle 30-vuotiaita, keskimääräinen ikä oli 20–24 vuotta. Starttivalmennukseen

osallistuneista yli kolmannes on jossain vaiheessa keskeyttänyt koulutuksensa; ammatillinen koulutus oli suoritettuna joka neljännellä ja lukio noin 10 prosentilla. Starttivalmennuksen Sovari-tulokset perustuvat 202 valmentautujan tuloksiin 40 työpajalta.

Valmentautujien kertomaa työpajatoiminnan vaikutuksista

Sovari-kyselyssä valmentautijat ovat kuvanneet laaja-alaisesti sosiaalisen vahvistumisen kokemuksiaan työpajatoiminnassa. Valmentautujilta kysyttiin, mitä työpajakso on heille antanut. Esimerkiksi seuraavissa valmentautujien kirjoituksissa tulee esille **arjenhallintaan** liittyviä myönteisiä muutoksia:

*”Koen olevani itsevarmempi ja **pätevämpi työtehtävissä**. En ujostele enää niin paljon ja **osaan hoitaa omia asioitani**” (Mies, alle 18 -vuotias, työkokeilussa)*

*”**Pääsin takaisin kiinni elämän arkeen**. [Työpajatoiminta on] antanut minulle paljon positiivisuutta elämäni ja auttanut minua koulussa ja tulevaisuudessa.” (Nainen, alle 18-vuotias, työkokeilussa)*

*”**Olen oppinut tekemään ruokaa ja siivoamaan**, tajunnut että kaikkia ruokia ei tarvitse hakea grilliltä.” (Mies, 18–19-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

*”Olen saanut arkeeni sisältöä ja säännöllisyyttä. **Vuorokausirytmieni on parantunut, ja olen jaksanut hoitaa paremmin perusasioita kotona**, kuten siivoamisen ja pyykit jne.” (Nainen, 18–19-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

*”**Parantunut sietokyky, päivärytmi ja omatoimisuus**.” (Mies, 20–24-vuotias, työkokeilussa)*

*”Työpajakso on auttanut kehittämään entisestään sosiaalisia taitojani ja uskallan nyt lähestyä ihmisiä paremmin. Jakso on **auttanut myös löytämään säännöllisemmän päivärytmin ja saanut minut motivoitumaan aamuhieräämisiin**, jotka ennen olivat ongelma. Jakson aikana olen myös saanut kokea paljon onnistumisen tunnetta.” Nainen, 20–24-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)*

*”**Sai elämään järjestystä ja arkeen tekemistä**. Pajan kautta sain haettua kouluun ja pääsin opiskelemaan. **Hammaslääkärille menossa** sain tukea ja se on tosi hyvä juttu. Pajalla on kiva porukka ja täällä on ollut kiva käydä.” (Mies, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

*”**Päivärytmi ja arkiasioiden hoitaminen on parantunut**. Sosiaaliset taidot ovat parantuneet myös. **Auttanut tukemaan päihteetöntä elämää**.” (Mies, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

*”Olen huomannut työpajakson ansiosta, että **normaali elämäntyylini on parantunut, esim. rutiini, aamuhieräämiset, vastuullisuutta enemmän**.” (Nainen, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

*”**Olen pysynyt paremmin päivärytmissä**, vaikka vieläkin on jaksoja, jolloin valvon pitempään yöhön ja seuraavana päivänä olen väsynyt, mutta pääsääntöisesti olen pysynyt paremmin kiinni päivärytmissä.” (Mies, 25–29-vuotias, työkokeilussa)*

Itsetuntemuksen ja itsetunnon koheneminen tulevat esille muun muassa seuraavissa valmentautujien kuvauksissa. Itsetunnon vahvistuminen kytkeytyy monen valmentautujan kohdalla rohkeuteen sosiaalisissa tilanteissa:

*”Tämän työpajakson aikana **itsetuntoni on noussut huimasti**. **Uskallan taas heittäytyä ja olla oma itseni**.” (Nainen, alle 18-vuotias, työkokeilussa)*

*”**Olen saanut lisää itseluottamusta**, olen oppinut uusia asioita ja olen tullut rohkeammaksi.” (Nainen, alle 18-vuotias, työkokeilussa)*

*”**Olen löytänyt itsestäni monia hyviä uusia puolia** sekä kehittänyt jo olemassa olevia taitoja paremmiksi Startin toiminnan avulla. Paja on tuonut myös rytmikkyyttä elämäni.” (Mies, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

*"Olen oppinut erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja. **Olen oppinut paljon uutta itsestäni.**" (Nainen, 20–24-vuotias, työkokeilussa)*

*"**Auttoi tutustumaan itseeni.** Antoi tutustua samankaltaisiin ihmisiin. Toi rauhallista säännöllisyyttä elämään. Päästi kehittämään itseään omalla tavallaan." (Mies, 20–24-vuotias, työkokeilussa)*

*"Olen saanut hieman tarpeellista mututuntumaa sosiaalisiin taitoihin jotka pajajakson alussa olivat täysin hukassa. Olen myöskin **oppinut itsestäni lisää** ja tiedän paremmin mitä haluan tulevaisuudessa. Olen myöskin oppinut sietämään epäonnistumisia sekä ottamaan kehuja vastaan." (Nainen, 20–24-vuotias, työkokeilussa)*

*"**Olen saanut paljon itsetuntemusta ja itsetuntoa.** Tiedän pärjääväni myöhemmissä vastaavissa töissä. Olen saanut varmuutta työhöni." (Nainen, 20–24-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)*

*"Olen saanut **paljon itseluottamusta omaan tekemiseen** ja uskoa siihen, että osaan tehdä käsitöitä. Olen oppinut uusia työtekniikoita, esim. ompelukoneen käytön." (Nainen, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

Sosiaalisten taitojen vahvistuminen ja rohkeus olla oma itsensä ja tuoda esille omia näkemyksiä tulevat esille muun muassa seuraavissa valmentautujien kuvaamissa kokemuksissa:

*"Olen oppinut rentoutumaan, vaikka paikalla olisi paljonkin uusia ihmisiä **enkä jännitä tilanteita enää niin paljon.** Olen myös löytänyt itsestäni uusia puolia ja piirteitä, jotka voi mainita positiivisina asioina mm. työ-/kouluhakemuksissa. Opin myös tärkeitä käytännön asioita asunnon hankkimisesta teollisuus-työkoneiden käyttämiseen." (Nainen, 18–19-vuotias, työkokeilussa)*

*"Työpaja on **opettanut minulle ihmisten kanssa työskentelyä** ja työ sopimuksen noudattamista. Itsetuntani on noussut paljon onnistumisten myötä." (Mies, 20–24-vuotias, työkokeilussa)*

*"[Olen saanut] itsevarmuutta, rohkeutta, **sosiaalinen kanssakäyminen parantunut, ujous kadonnut melkein kokonaan, uusia tuttavuuksia/kavereita,** parempaa työkokemusta, paremman mielen." (Nainen, 20–24-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)*

*"**Koen voivani viihtyä ryhmissä ja ryhmätilanteissa.** Olen varmempi tekemään itselleni annettuja tehtäviä ja uskallan jopa sanoa, jos jokin ei toimi. Jaksan paremmin päivän yli, kun työtehtävät ovat olleet mielekkäitä ja vaihtelevia." (Nainen, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

*"[Olen saanut] arjen rytmin takaisin muutaman vuoden syrjäytymisen jälkeen. Olen aina ollut **sosiaalinen**, mutta tuona aikana sekin unohtui ja **olen löytänyt itsestäni taas tämän kauan kadoksissa olleen piirteen.** Ja tärkeimpänä kaikesta, olen saanut muutaman erittäin hyvän ystävän, niin työpaikalta kuin sen vaikuttamana työn ulkopuolelta." (Mies, 25–29-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)*

*"Olen saanut paljon itseluottamusta työelämään palaamiseen. **Sosiaaliset taidot** minulla ovat olleet aina hyvät, mutta koen niiden **parantuneen täällä entisestään.** Syynä tähän näkisin verstaalla vallitsevan hyvän yhteishengen. Verstaalla olo kaiken kaikkiaan on antanut lisävoimia ja positiivisia näkökulmia jatkoelämään ajatellen." (Mies, 25–29-vuotias, työkokeilussa)*

*"Säännöllisyys elämässä ja raha-asiat parantuneet jonkin verran. **Olen saanut uusia ystäviä** ja täällä on ilmapiiri hyvä, joka on ollut minulle iso plussa, koska väärässä seurassa olen hiljainen ja varautunut. **Täällä olen saanut olla oma itseni.**" (Nainen, 25–29-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)*

*"Se on helpottanut elämäni rytmittämistä ja tunnen itseni vähemmän masentuneeksi kuin aiemmin. **Olen saanut enemmän ihmiskontaktia ja tuntuu helpommalta olla toisten ihmisten seurassa kuin***

aiemmin. Tunnen itseni paremmin voivaksi ja virkeämmäksi kuin mitä olin ennen pajajaksoa.” (Nainen, 25–29-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

Valmentautujat ovat kuvanneet myös **opiskelu- ja työelämävalmiuksiensa** parantumista sekä opiskeluun tai työelämään liittyvien suunnitelmien selkeytymistä työpajakson aikana:

”Olen päässyt kokeilemaan uusia tekniikoita ja alkanut saamaan yhä selvempää kuvaa tulevaisuudesta. Olen hakenut kouluihin media-alalle ja uskon, että pajalla viettämäni aika tulee auttamaan koulutuksessani. Ohjaajat ovat antaneet loistavasti palautetta töistäni ja ovat auttaneet minua kehittämään taitojani, he ansaitsevat todella paljon kiitosta toiminnastaan.” (Mies, 20–24-vuotias, työkokeilussa)

”[Olen saanut] hyvää opastusta omiin tulevaisuudensuunnitelmiin, työllistymiseen, koulutuspaikan saamiseen ja oman asunnon saamiseen liittyen. Opin uutta myös äänialaan liittyvistä asioista.” (Mies, 20–24-vuotias, työkokeilussa)

”Olen oppinut paljon uusia asioita työelämästä ja työtehtävistä, saanut tukea työnhaussa, saanut paljon positiivista palautetta ja hyvää mieltä! Olen saanut myös uusia ystäviä.” (Nainen, 20–24-vuotias, työkokeilussa)

”Lisää itseluottamusta ja olen oppinut paljon uusia asioita. Saanut esiintymiskokemusta, mikä vaikuttaa tulevaisuuden ammattiini. Ja ennen kaikkea, ystäviä.” (Nainen, 20–24-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)

”Työpajakso on auttanut minua pitämään päivärytmini säännöllisenä, ja estänyt minua tippumasta kokonaan pois työelämästä.” (Mies, 20–24-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)

”Tuonut säännöllisyyttä elämään, palauttanut luottamuksen työ- ja opiskelukykyisyyteeni, luonut uusia tuttavuuksia.” (Mies, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

”Työpajakso on antanut onnistumisen elämyksiä sekä kyvyn hahmottaa voivani onnistua asioissa, joita en ole aiemmin tehnyt. Olen nähnyt kuinka voin oppia nopeasti työtavat erilaisissa työtehtävissä.” (Mies, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

”Paljon uusia kokemuksia ja mahdollisuuden päästää luova itseni loistamaan. Olen saanut mahdollisuuden kokeilla monia työtehtäviä, mitä olen halunnut oppia. Työpajatoiminta on saanut kiinnostukseni työelämää kohtaan kasvamaan merkittävästi. Olen myös saanut paljon uusia tuttavuuksia ja kavereita työsuhteeni aikana.” (Mies, 25–29-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)

”Pajakso on antanut minulle eväitä hakeutua koulutukseen ja elämälläni on jokin suunta.” (Mies, 30–39-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

Vahvistunutta **elämänhallintaa** ja tulevaisuuden suunnitelmia valmentautujat kuvaavat muun muassa seuraavasti. Valmentautujien kuvauksissa tulee esille hyvin laaja-alaista sosiaalista vahvistumista:

”Olen oppinut paljon itsestäni ja etenkin omista kyvyistäni ja jaksamisestani. Olen oppinut tulemaan toimeen kaikenlaisten ihmisten kanssa. Olen oppinut uusia taitoja. Olen saanut uusia ystäviä enkä ole syrjäytynyt välivuoteni aikana, mikä olisi todennäköisesti tapahtunut ilman pajatoimintaan osallistumista. Olen saanut tukea ja apua asioiden hoitamiseen ja etenkin Kelan kohdalla se on ollut äärimmäisen tarpeellista. Olen myös huonoina päivinä saanut muilta pajalaisilta kannustusta, mikä on auttanut jaksamaan. Ohjaajat ovat olleet todella avuliaita ja kannustavia.” (Nainen, 18–19-vuotias, työkokeilussa)

"Selkeyttänyt elämäni ja antanut voimia kohdata tilanteita ja pärjätä niissä. Näen maailman nyt täynnä mahdollisuuksia." (Mies, 20–24-vuotias, työkokeilussa)

"On antanut ainakin lisää aikaa miettiä, mitä elämältä tahtoo ja miten lähteä tavoittelemaan näitä suunnitelmia." (Nainen, 20–24-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)

"Työpajajakso on antanut elämän hallintataitoja, siedätyshoitoa ahdistukseen, helpompi luottaa ihmisiin ja olla ihmisten kanssa, antanut suuntaa ja vaihtoehtoja elämään, uusia tuttavuuksia." (Mies, 25–29-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

"Luottamusta elämän asioiden hoitamiseen ja tasapainoa, sekä itsevarmuutta." (Mies, 40–49-vuotias, palkkatuella/työsuhteessa)

"Työpaja on antanut minulle arvokkuuden tunnetta, että osaan ja en pelkää enää niin paljon. Esim. kouluttautumiseen valmentumista, halu näyttää ja tehdä uusia asioita ja muitakin asioita hyvän onnistumismahdollisuuden tunteen kanssa. Olen saanut itsetuntoa paremmaksi ja jaksan tehdä paljon enemmän kotona asioita. Tämä nuorisopaja sai minut heräämään masennuksesta, minkä olemassa oloa en edes tiennyt. Ja halua rakentaa elämäni uudelleen kohti onnellisuutta ja itsevarmuutta! Koen kuuluvani ryhmään ja minulla on hyvä ja turvallinen olo täällä. Ja kunnes olen kerännyt varmuutta ja karismaa koen olevani valmis työelämään tai koulutukseen." (Nainen, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

"Se on antanut sisältöä päiviini ja "pakottanut" minut normaaliin sosiaaliseen kanssakäymiseen. Työpajajakso on ollut siinä mielessä hyvä, että olen kokenut tekeväni edes jotakin hyödyllistä ja, että olen joutunut sietämään tunnetta, etten voi osata kaikkea heti täydellisesti, ja epävarmuuden tunnetta uusien asioiden edessä. Olen oppinut uusia juttuja ja tullut varmemmaksi siitä, mitä toivon tulevaisuudelta. On ollut erittäin hyvä, kun olen joutunut astumaan pois omalta mukavuusalueeltani ja omasta pienestä päänsisäisestä kehästäni." (Nainen, 20–24-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

"Olen päässyt kokeilemaan erilaisia kädentaitoja, mikä on parantanut käsitystäni siitä mihin suuntaan haluan tulevaisuudessa pyrkiä. Olen myös saanut uusia ideoita sen suhteen mitä tulevaisuudessa ehkä haluaisin opiskella." (Nainen, 25–29-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

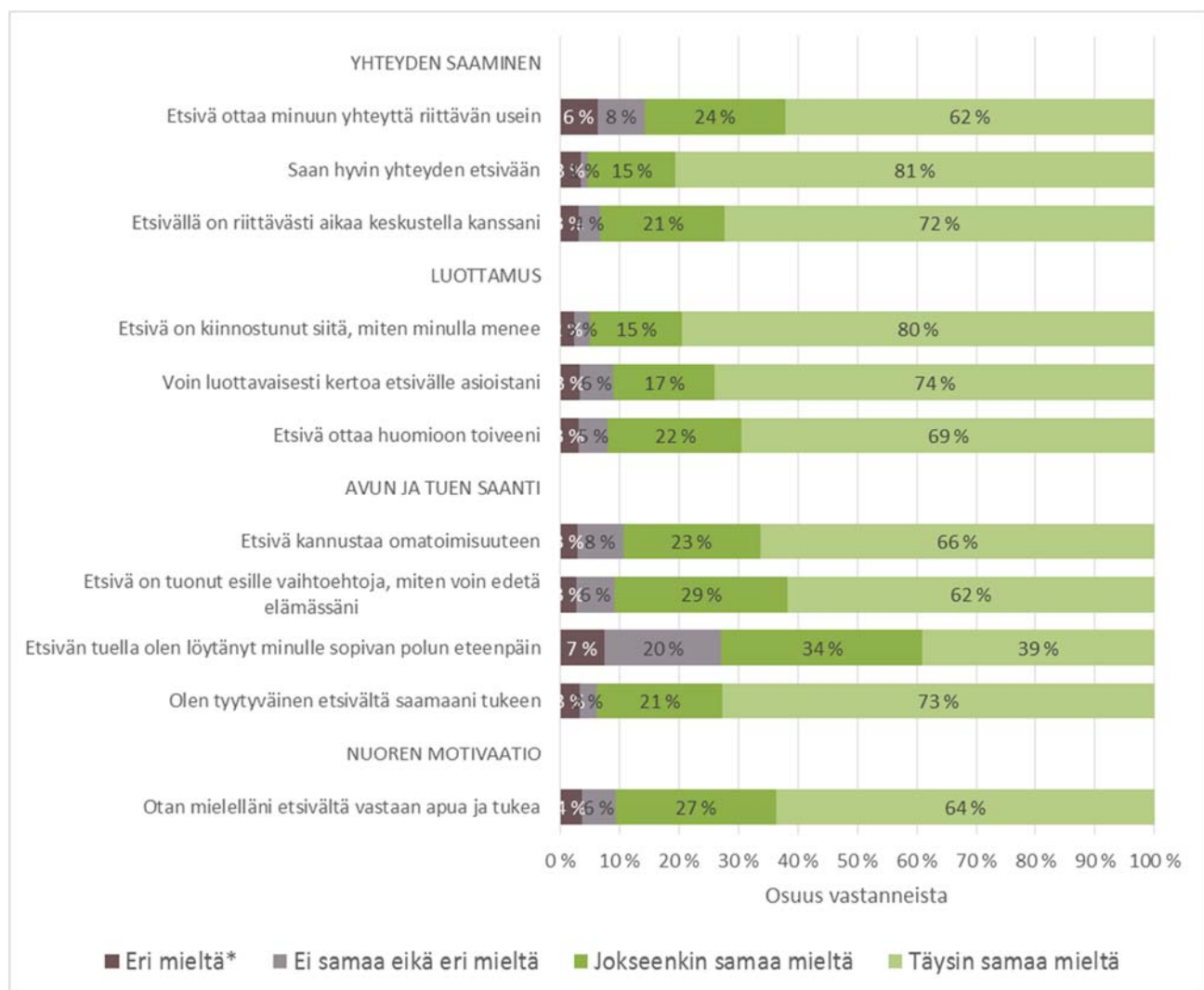
"[Olen saanut] uusia kokemuksia- ja työtehtäviä, selkeyttä omaan elämään, rohkeutta hoitaa uusia ja vanhoja asioita, opettanut luottamaan ihmisiin." (Nainen, 25–29-vuotias, kuntouttavassa työtoiminnassa)

Tuloksia etsivän nuorisotyön toteutuksesta ja vaikutuksista

Nuorten kokemuksia etsivästä nuorisotyöstä

Etsivässä nuorisotyössä nuorten ohjaaminen palveluiden, koulutuksen ja työelämän välimaastossa edellyttää nuoren elämäntilanteen kokonaisvaltaista ymmärtämistä ja tarpeiden jäsentämistä. Työn toteuttamisessa on keskeistä etsivän nuorisotyöntekijän sujuva tavoittaminen sekä nuoren kohtaaminen ja kuunteleminen. Tavoitteena on nuoren tukeminen ja sosiaalinen vahvistaminen niin, että hän löytää voimavaroja ja mahdollisia polkuja päästä elämässään eteenpäin³.

Sovari-kyselyyn vastanneiden nuorten näkemyksen mukaan etsivässä nuorisotyössä toteutuvat yleensä melko tai erittäin hyvin edellä mainitut periaatteet: sujuva yhteydenpäänti, luottamuksen rakentuminen etsivään nuorisotyöntekijään ja nuoren kuulluksi tuleminen (kuvio 11).

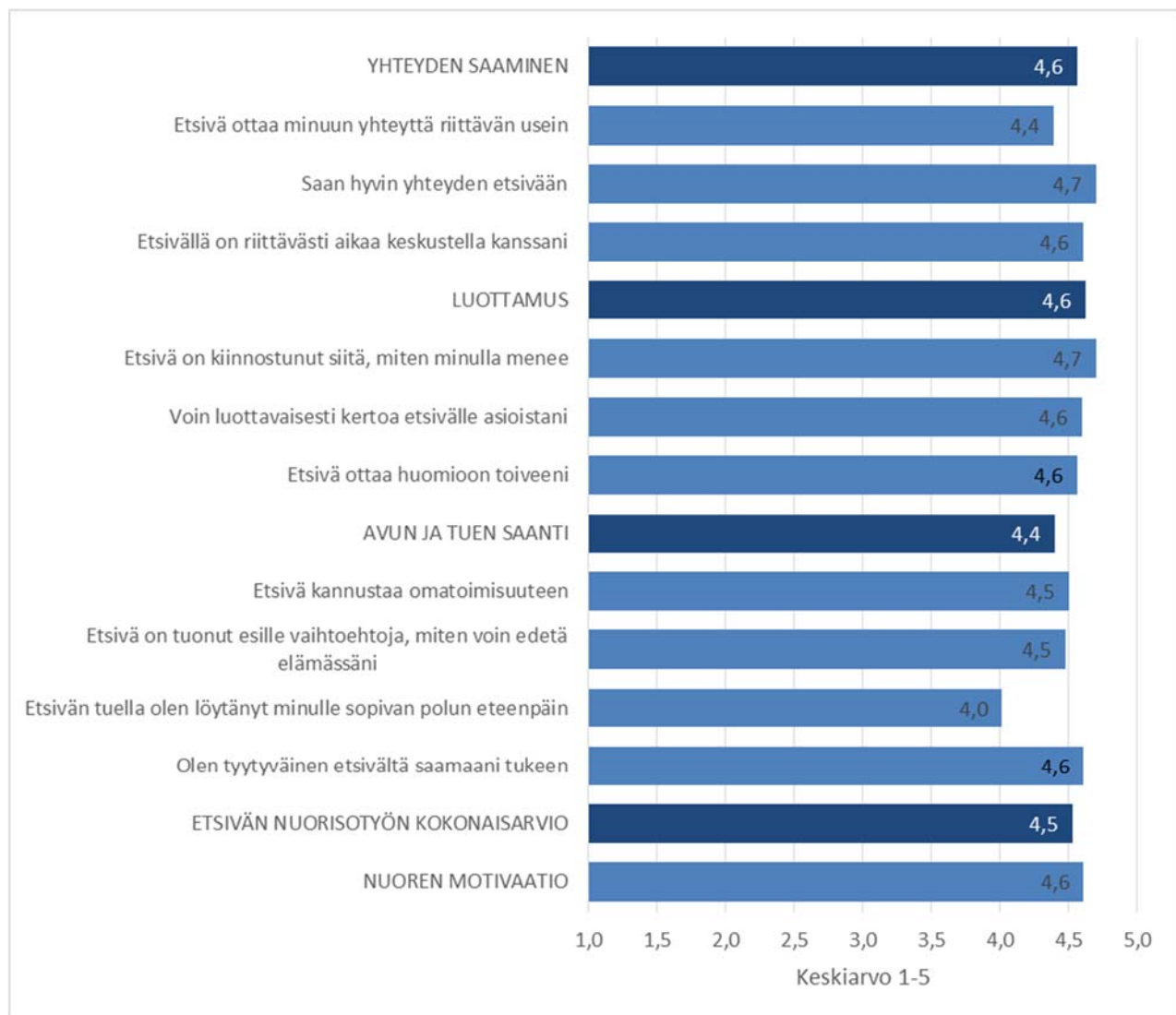
Kuvio 11. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016 vastanneiden nuorten kokemukset etsivästä nuorisotyöstä (N=494). (*Vastausvaihtoehdossa "Eri mieltä" on yhdistetty vastausvaihtoehdot "jokseenkin eri mieltä" ja "täysin eri mieltä".)

³ Kinnunen, Riitta (2016): *Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus. Työkaluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari*. Valtakunnallinen työpajajhdistys ry, Helsinki.

Sovari-tulosten mukaan nuoren yhteydensaanti etsivään nuorisotyöntekijään on yleisesti ainakin melko sujuvaa (95 %), etsivän yhteydenpito on ainakin melko riittävää (86 %) ja nuoret pystyvät melko luottavaisesti kertomaan asioistaan etsivälle nuorisotyöntekijälle (91 %). Valtaosa vastanneista nuorista on saanut etsivältä kannustusta omatoimisuuteen (89 %). Nuorista 91 % on keskustellut etsivän kanssa, miten nuori voisi edetä elämässään, ja 73 % on löytänyt etsivän tuella itselleen sopivan polun eteenpäin.

Sovari-kyselyyn vastanneista nuorista ¾ on hyvin tyytyväisiä etsivältä saamaansa tukeen ja valtaosa vähintään melko tyytyväisiä. Kyselyyn vastanneet nuoret ovat pääosin olleet halukkaita ottamaan vastaan etsivän nuorisotyöntekijän apua ja tukea, mikä on onnistuneen yhteistyön edellytys. Nuoret ovat kokeneet, että työntekijä huomioi yleensä hyvin nuoren omat toiveet ja ajatukset asioissa etenemisestä.

Sovari-kyselyyn vastanneet nuoret antavat etsivän nuorisotyön toteutukselle arvosanan 4,5 asteikolla 1–5 (kuvio 12). Vaikka nuoret ovat kyselyn mukaan tyytyväisiä työskentelyyn etsivän nuorisotyöntekijän kanssa ja häneltä saatuun apuun, ei ole itsestään selvää, että jokaiselle nuorelle löydetään hänelle sopivat palvelut, koulutus tai muu polku eteenpäin. Etenemiseen vaikuttavat monet asiat: esimerkiksi palveluiden saatavuus ja opiskelumahdollisuudet seudulla eivät välttämättä osu yhteen nuoren tarpeiden ja toiveiden kanssa.

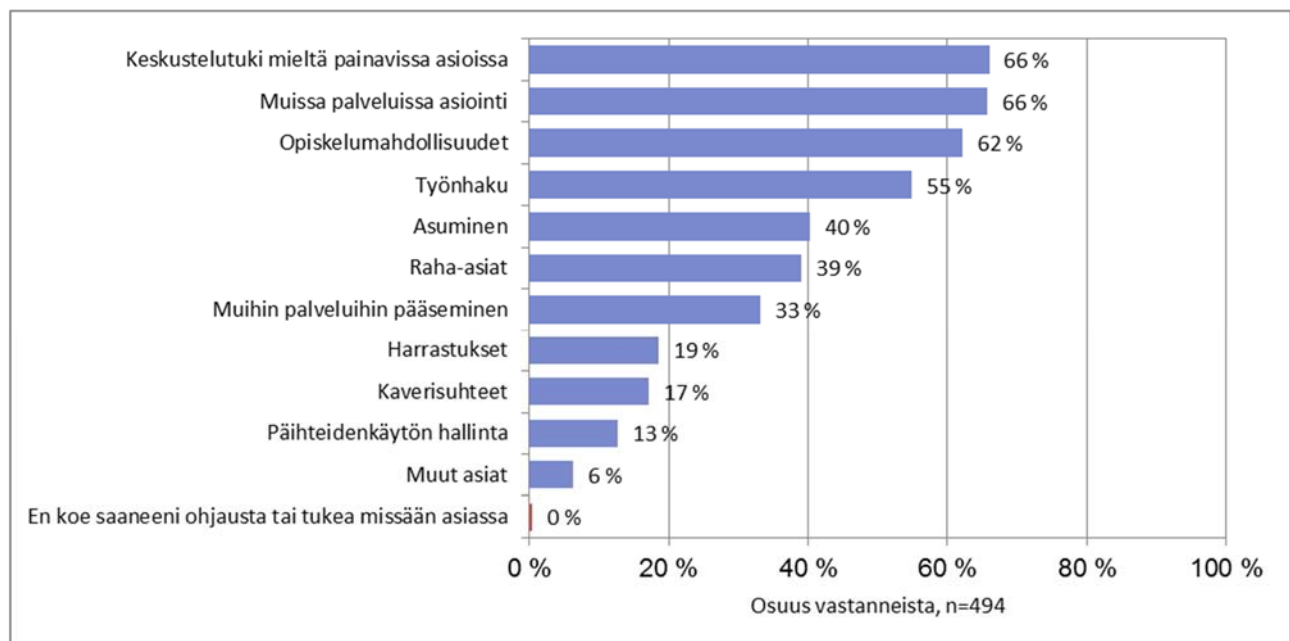

Kuvio 12. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016 vastanneiden nuorten arvioiden keskiarvot etsivästä nuorisotyöstä asteikolla 1–5 (N=494).

Sukupuolen ja iän mukaan tehdyissä tarkasteluissa tulee esille seuraavia eroavuuksia Sovari-tuloksissa:

- Naiset ovat etsivään nuorisotyöhön asteen verran tyytyväisempiä kuin miehet. Etsivä nuorisotyö saa naisilta kokonaisarvosanan 4,6, miehiltä puolestaan 4,5. Ero tulee esiin tyytyväisyydessä kaikissa edellä mainituissa osa-alueissa. Miehet arvioivat myös oman motivaationsa työskennellä etsivän kanssa hieman heikommaksi kuin naiset. Oman yhteydenpitonsa etsivään nuorisotyöntekijään ja keskusteluajan riittävyyden etsivän kanssa miehet ovat arvioineet yhtä hyväksi kuin naisetkin.
- Eri-ikäiset nuoret ovat yleisesti yhtä tyytyväisiä etsivään nuorisotyöhön. Olennainen ero eri ikäryhmien palvelunsaannissa on havaittavissa kuitenkin siinä, kuinka hyvin nuori on löytänyt etsivän tuella sopivan polun elämässään eteenpäin. Tyytyväisimpiä eteenpäin ohjautumiseen ovat alle 20-vuotiaat nuoret: heistä 78 % arvioi löytäneensä ainakin melko sopivan etenemismahdollisuuden, kun vastaava osuus 20–24-vuotiaista oli 74 % ja yli 24-vuotiaista 59 %. Miehistä tyytyväisiä jatkopolun löytämiseen oli 70 % ja naisista 78 %.

Sovari-tulokset ilmentävät sitä, kuinka laaja-alaista on etsivässä nuorisotyössä tarjottu tuki. Sovari-kyselyn mukaan 2/3 etsivien asiakkaista saa keskustelutukea mieltään painaviin asioihin (kuvio 13). Etsivä nuorisotyö antaa useimmille nuorille myös käytännön tukea muihin palveluihin ohjautumisessa tai palveluiden käytössä. Nuoret keskustelevat etsivien kanssa useimmiten opiskeluvaihtoehtoista, työnhausta, asumiseen liittyvistä asioista ja raha-asioista. Jossain määrin käsitellään myös sosiaalisiin suhteisiin, kuten kaverisuhteisiin liittyviä kysymyksiä. Etsivässä nuorisotyössä pohditaan melko usein myös nuoren päihteidenkäyttöä: tulosten mukaan joka kahdeksas asiakas on saanut etsivältä tukea päihteidenkäytön hallintaan.

Kuvio 13. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016 vastanneiden nuorten ohjauksen ja tuen saanti etsivältä nuorisotyöntekijältä.

Etsivässä nuorisotyössä annettu tuki vaihtelee asiakkaiden sukupuolen mukaan: neljä edellä mainittua teemaa ovat yleisimpiä niin miehillä kuin naisillakin, mutta eri järjestyksessä. Naisista 78 % on saanut keskuste-

lutukea mieltä painavissa asioissa ja tämä näyttäytyy yleisimpänä tuensaannin muotona naisten kohdalla etsivässä nuorisotyössä. Muissa palveluissa asioinnin tukeminen, opiskelumahdollisuuksien avaaminen ja työnhakuasiat ovat naisille seuraavaksi yleisimpiä aiheita etsivässä nuorisotyössä. Miehillä yleisintä on ollut muissa palveluissa asioinnin tukeminen ja seuraavaksi yleisintä työnhakuasiat ja opiskelumahdollisuudet. Keskustelutuen saaminen on heillä neljännellä sijalla: 52 % miehistä kokee saaneensa keskustelutukea etsivältä nuorisotyöntekijältä.

Tuensaannin muodot vaihtelevat etsivässä nuorisotyössä myös asiakkaiden iän mukaan: neljä yleisintä avun ja tuen saannin teemaa ovat yleisimpiä ikäryhmästä riippumatta, mutta aiheiden tärkeysjärjestys vaihtelee iän mukaan. Keskustelutuen saaminen korostuu yleisimpänä teemana 20–24-vuotiaiden sekä yli 24-vuotiaiden ikäryhmissä. Seuraavaksi yleisintä heille on tuensaanti muissa palveluissa asiointiin. Alle 20-vuotiaiden asiakkaiden kohdalla yleisintä on opiskelumahdollisuuksien pohtiminen. Toisella sijalla heilläkin on muissa palveluissa asioinnin tukeminen.

Etsivän nuorisotyöntekijän kanssa käsiteltyjen asioiden laaja-alaisuus tulee esille useiden nuorten vastauksissa kysymykseen, millaista apua tai tukea he ovat saaneet etsivältä nuorisotyöntekijältä:

”[Olen saanut] apua lomakkeiden hoitamisessa, tukea kouluvalintaan ja tukea hankalissa elämäntilanteissa.” (Nainen, 18–19-vuotias)

”Apua etsivältä nuorisotyöntekijällä olen saanut työnhakuun, oman elämän järjestelemiseen ja ongelmatilanteissa selviytymiseen. Myös pienimuotoista keskusteluapua olen saanut, johon olen ollut tyytyväinen.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Olen saanut apua raha-, asumis- ja suhdeasioissa. Minulle on tullut turvallinen ja luotettava olo ja olen saanut apua kaikkeen, mihin olen tarvinnut.” (Nainen, 20–24-vuotias)

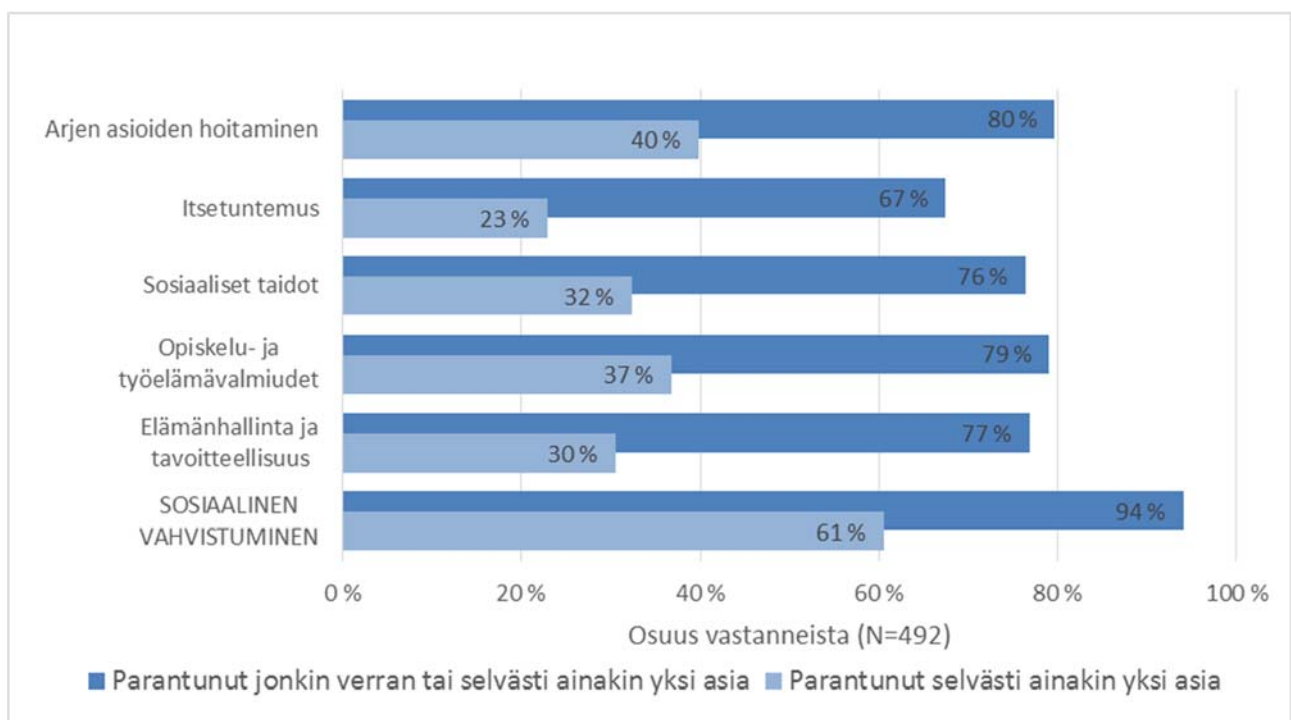
”Parasta apua mitä olisin voinut toivoa. Niin käytännön asioiden (rahajutut, Kela, lääkärikäynnit, hakemukset ja lomakkeet jne.) hoidossa, toimintakyvyn ylläpitämisessä kuin mielenterveydellisissä asioissa. Kaikista tärkeintä on ollut se, että etsivä on luonut minuun uskoa omista kyvyistäni ja vahvistanut itsetuntoani ja -luottamustani, mutta myös pitänyt puoliani ja kannatellut silloin, kun omat jalkani eivät ole kantaneet.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Rahallisissa asioissa, terveys- ja mielenterveyspalveluissa avustamista, mielen kohottamista kuuntelemalla ja tsemppaamalla jaksamaan tässä elämässä, auttamalla työhaussa ja opiskelussa.” (Nainen, 20–24-vuotias)

Nuorten sosiaalinen vahvistuminen etsivän nuorisotyön ajanjaksolla

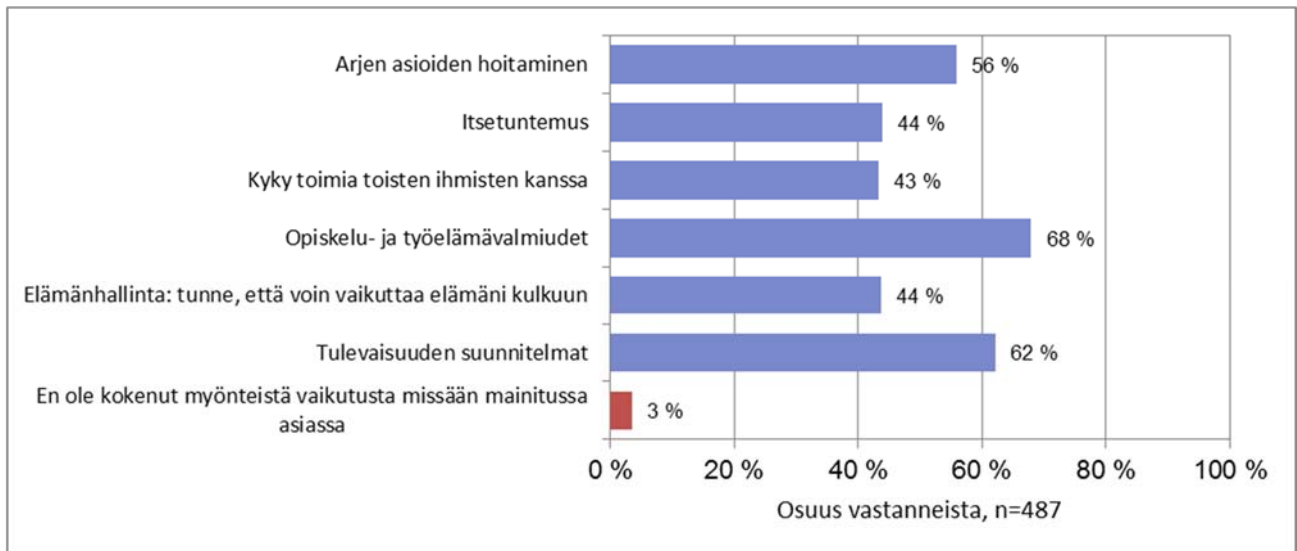
Sovari-kyselyyn vastanneista nuorista 94 prosenttia on kokenut sosiaalista vahvistumista etsivän nuorisotyön ajanjaksolla ainakin jonkin verran (kuvio 14). Selkeää muutosta elämäntilanteessaan on kokenut 61 prosenttia vastanneista nuorista.

Etsivän nuorisotyön sosiaalisesti vahvistava vaikutus tulee esille laajasti kaikilla tarkasteluun sisältyneillä osa-alueilla: arjen asioiden hoitamisessa, itsetuntemuksessa, sosiaalisissa taidoissa, opiskelu- ja työelämävalmiuksissa sekä elämänhallinnassa. Sovari-tulosten mukaan vähintään 2/3 nuorista on kokenut edistysaskelia näillä osa-alueilla etsivän nuorisotyön ajanjaksolla. Erityisesti myönteistä muutosta on koettu arjenhallinnassa: selvää edistystä arjen asioiden hallinnassa koki 40 prosenttia ja ainakin jonkin verran kehitystä 80 prosenttia vastanneista nuorista. Lähes yhtä suuri osa nuorista on ottanut edistysaskelia opiskelu- ja työelämävalmiuksissaan.

Kuvio 14. Nuorten kokema sosiaalinen vahvistuminen osa-alueittain etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

Koettuihin myönteisiin muutoksiin ovat voineet vaikuttaa monet asiat nuoren elämässä. Lähes kaikki Sovari-kyselyyn vastanneet nuoret ovat kokeneet, että etsivällä nuorisotyöntekijällä on ollut osuutensa myönteisessä muutoksessa (kuvio 15). Etsivä nuorisotyö on onnistunut tukemaan nuoria erityisesti opiskelu- ja työelämävalmiuksissa (68 % vastanneista), tulevaisuuden suunnitelmissa (62 %) ja arjen asioiden hoitamisessa (56 %). On ilmeistä, että nuoren on myös helpompi tunnistaa etsivän vaikutus juuri tällaisissa konkreettisissa asioissa. Lähes puolet vastanneista nuorista arvioi etsivän nuorisotyöntekijän vaikuttaneen myönteisesti nuoren itsetuntemukseen, kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa ja elämänhallinnan tunteeseen.

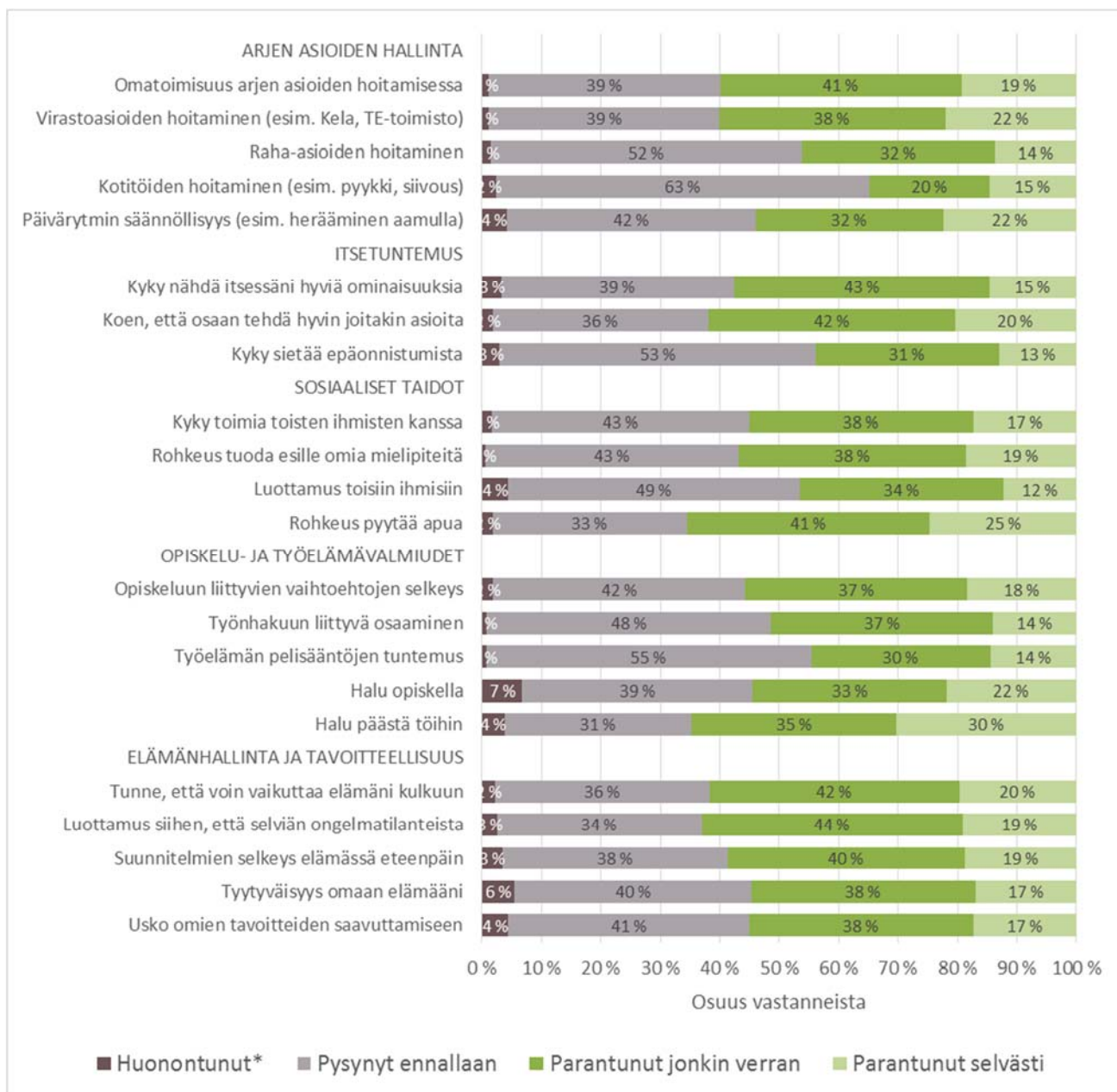
Kuvio 15. Asiat, joihin etsivä nuorisotyöntekijä on vaikuttanut myönteisesti nuorten elämäntilanteessa.

Kuvio 16 tuo esille lähemmin aihepiireittäin, millaisia myönteisiä tai kielteisiä muutoksia nuoret ovat kokeneet etsivän nuorisotyön aikana. Kuviossa 17 tarkastellaan ikäryhmittäin ja kuviossa 18 sukupuolen mukaan sosiaalisen vahvistumisen kokemuksia osa-alueittain.

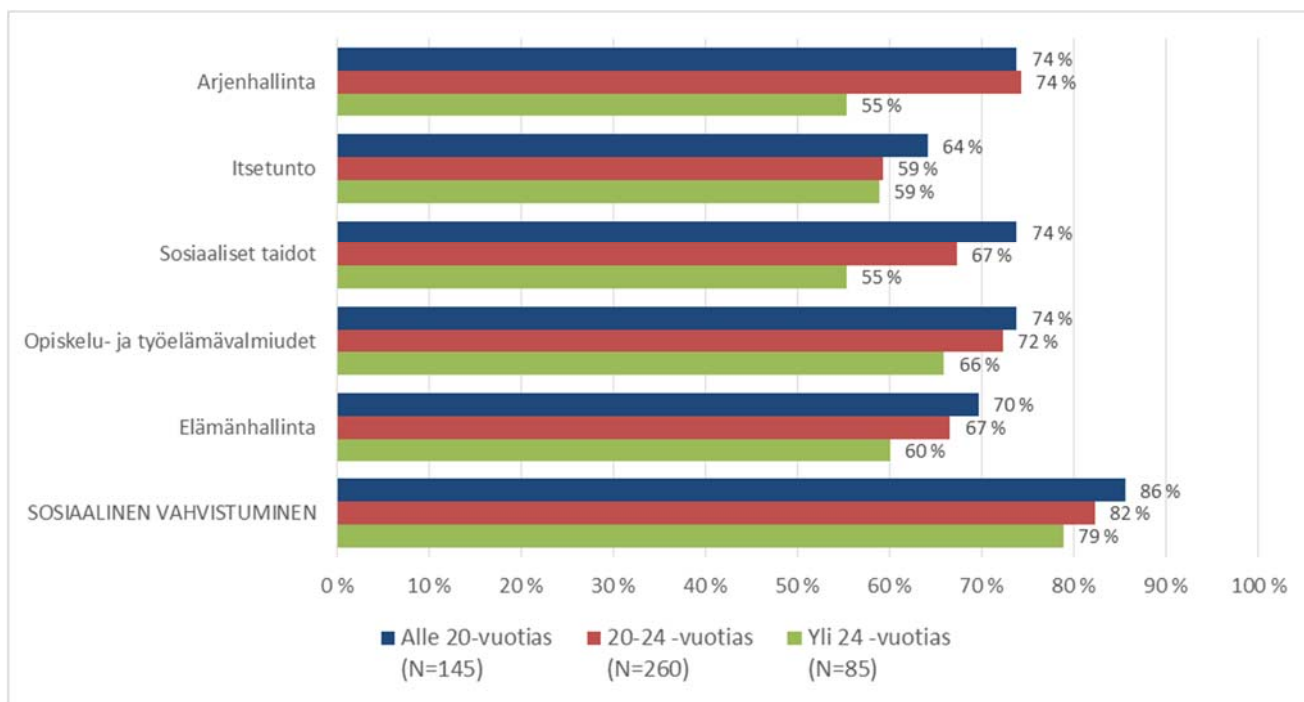
Nuoret ovat kokeneet **arjenhallinnan** parantuneen erityisesti virastoasioiden hoitamisessa (60 %) ja omatoimisuudessa arjen asioiden hoitamisessa (60 %) etsivän nuorisotyön ajanjaksolla. Suuri osa nuorista on ryhtäytynyt myös päivärytmissä, raha-asioissa ja kotitöiden hoitamisessa.

Arjenhallinta on helpottunut nimenomaan alle 20-vuotiaiden asiakkaiden kohdalla. He ovat kokeneet myönteistä muutosta erityisesti omatoimisuudessa arjen asioiden hoitamisessa, virastoasioiden hoitamisessa ja päivärytmin säännöllisyydessä, kuten varttuneemmatkin asiakkaat. Yli 24-vuotiaat ovat kuitenkin kokeneet eniten selvää muutosta arjen hallinnassa ja omatoimisuudessa, kun nuorimmilla koettu muutos on ollut yleensä lievempi.

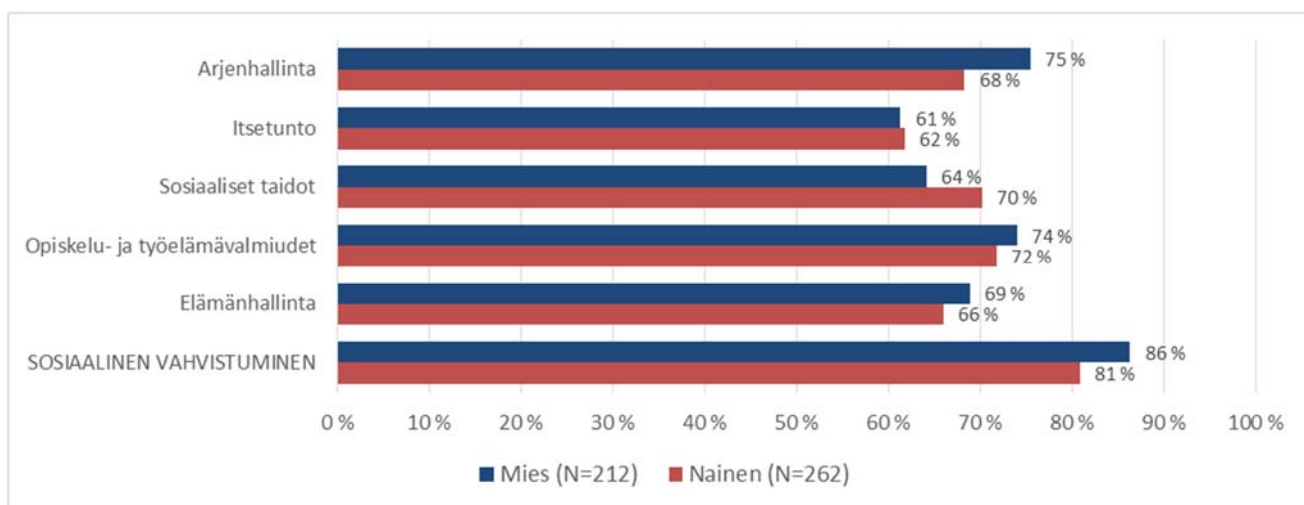
Nuorimpien ikäryhmä on ottanut edistysaskelia laaja-alaisemmin erilaisissa arjen asioissa kuin varttuneemmat asiakkaat: alle 20-vuotiaista kyselyyn vastanneista nuorista puolet oli kokenut myönteistä muutosta myös raha-asioiden hoitamisessa ja noin 40 % kotitöiden hoitamisessa.

Kuvio 16. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn vastanneiden nuorten kokemukset muutoksista elämäntilanteessaan etsivän nuorisotyön ajanjaksolla (N=494).

Kuvio 17. Osuudet ikäryhmittäin etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn vastanneista nuorista, jotka ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista jossain määrin tai selvästi etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

Kuvio 18. Osuudet sukupuolen mukaan etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn vastanneista nuorista, jotka ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista jossain määrin tai selvästi etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

Arjenhallintaan liittyvät asiat tulevat esille useissa nuorten vastauksissa kysymykseen, millaista apua tai tukea he ovat saaneet etsivästä nuorisotyöstä:

”Lomakkeiden täyttämisessä, TE-toimistoasioissa, ja opintosuunnitelmissa.” (Mies, 18)

”Mua on kiusattu koulussa aika paljon, siitä ollaan puhuttu ja [etsivä nuorisotyöntekijä] sit jutteli terkan kanssa ja nyt mä saan käydä siellä.” (Nainen, alle 18-vuotias)

”Arjen asioiden hoitaminen yhdessä, joiden hoitaminen yksin on tuntunut vaikealta. Etsivän kautta olen päässyt ammattiavun piiriin. Etsivä myös kuuntelee ja keskustellaan tarvittaessa.” (Nainen, 18–19-vuotias)

”Pääsin irti kotona loikoilemisesta ja löysin paikan kuntouttavasta työtoiminnasta, lisäksi sain kannustusta ja neuvoja koulutus- ja työnhakuun.” (Mies, 20–24-vuotias)

”Apua asunnon hankkimisessa, päihteiden käytön vähentäminen.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Avun hakeminen eri arjen pulmiin on helppoa ja matalakynnyksistä. Jos jokin asia elämässä mietityttää on siitä helppoa puhua etsivälle nuorisotyöntekijälle. On myös paljon helpompi kysyä heiltä apua virastoasioiden hoitamiseen ja mitä kuuluu missäkin tilanteessa tehdä, koska he osaavat selittää asiat selkokielellä nuorille ja kertoa helposti eri vaihtoehtoista. Välillä yksinäisiin päiviin tulee sisältöä kun tapaa heidät.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Etsivät kyselee kuulumisia säännöllisesti ja heille on silloin helppo kertoa, jos tarvitsee apua jossain asiassa. Olen saanut paljon apua siihen, etten jumittuisi vaan kotiin. Minua on autettu raha-asioissa, kaikenlaisissa hakemuksissa, päihdeongelmissa ja päivärytmin saamisessa. Olen myös pystynyt puhumaan etsiville minun elämän ongelmista ja olen saanut heiltä paljon kehuja ja kannustavia sanoja, jotka ovat nostaneet itseluottamustani ja lisänneet rohkeuttani hyvällä tavalla.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Sain tukea tietämättömyyteeni. En tiennyt opiskelenko vai menenkö töihin. Isäni luona asuminen oli tukalaa ja ahdistavaa, jonka seurauksena etsivän rohkaisulla päätin vihdoin muuttaa pois.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Olemme keskustelleet silloisesta elämäntilanteestani ja olen päässyt hänen kauttaan hoitamaan harrastustoimintaani.” (Mies, yli 20-vuotias)

”Se kuunteli mua ja sitte mentiin yhdessä paikkoihin, joissa oli paljon ihmisiä ja mua ahisti. Se hommas mut nyt työkokeiluun ja opetti mulle sen reitin ja menon sinne ja tuli ekana päivänä mukaan koko päiväksi, ni mä pääsin alkuun siellä.” (Nainen, yli 24-vuotias)

Itsetuntemuksen koheneminen etsivän nuorisotyön ajanjaksolla on liittynyt erityisesti siihen, miten hyvin nuoret pystyvät tunnistamaan omia hyviä ominaisuuksiaan ja arvostamaan taitojaan. Nimenomaan alle 20-vuotiaat ja naiset ovat oppineet huomaamaan entistä paremmin, että he pystyvät suoriutumaan hyvin joistakin asioista. Lisäksi naiset ovat oppineet tunnistamaan omia hyviä piirteitään.

”Etsivä nuorisotyöntekijä on auttanut minua oppimaan luottamaan itseeni ja saamaan uusia kaveriteita.” (Nainen, 18–19-vuotias)

”Olen saanut keskustella etsivän nuorisotyöntekijän kanssa mieltä painavista asioista, sekä saanut apua ja tukea omaan elämäntilanteeseeni. Tärkeintä on kuitenkin se, että olen saanut enemmän itseluottamusta ja tunteen siitä, että olen riittävän hyvä juuri sellaisena kuin olen.” (Nainen, yli 24-vuotias)

Sosiaalisten taitojen kehittyminen näkyy erityisesti nuorten lisääntyneenä rohkeutena pyytää toisten ihmisten apua (66 %). Tämä tulee esille erityisesti alle 20-vuotiaiden ja naisten Sovari-vastauksissa: heistä yli 70 % on kokenut myönteistä muutosta rohkeudessa pyytää apua. Heillä myös rohkeus tuoda esille omia mielipiteitään ja taito toimia toisten ihmisten kanssa on lisääntynyt eniten.

”[Olen saanut] luottamusta ihmisiin, hyviä kokemuksia, iloa.” (Nainen, 18–19-vuotias)

”Apua töiden etsinnässä, apua sosiaalisiin tilanteisiin ja mahdollisten harrastusten aloittamisessa.” (Nainen, 20–24-vuotias)

Opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistuminen etsivän nuorisotyön aikana näkyy eniten nuorten halukkuudessa hakeutua työhön tai opiskelemaan sekä sopivien opiskeluvaihtoehtojen selkeytymisessä. Opiskelu-

ja työelämävalmiuksien kehittymistä ovat kokeneet eniten alle 20-vuotiaiden sekä 20–24-vuotiaiden ikäryh-
mät. Opiskeluvalmiudet ovat vahvistuneet nimenomaan naisilla. Työelämävalmiudet ovat vahvistuneet ta-
saisemmin niin miehillä kuin naisillakin.

*”Nuorisotyöntekijä on auttanut minua **selvittämään mahdollisen opiskelupaikan tulevaisuudessa, sekä auttanut kurssiasioissa.** Hän on myös valmis tulemaan minun kanssani mm. ilmoittautumaan kou-
luun ja muihin virastoihin. On ottanut yhtyettä vanhempiin.” (Mies, alle 18-vuotias)*

*”Sillon ku lopetin lukion, [etsivä nuorisotyöntekijä] tuli käymään ja **ehdotti tota datanomiam.** Kesän jäl-
keen **autto kämpän saamisessa ja toi mulle huonekaluja ja astioita** jotka oli ilmasia lahjotuksia. Nytte
se soitti sinne [toisen paikkakunnan] etsivälle ja ne tulee yhdessä mun kämpille vielä.” (Mies, alle 18-
vuotias)*

*”**Koulutukseen hakuun ohjausta, tukea työkokeilupaikan etsimisessä,** hyvänä tukena ja turvana kuun-
telee minua ja auttaa eteenpäin avoimin mielin.” (Nainen, alle 18-vuotias)*

*”Arjen asioiden hoitamiseen, **kartoittamaan monia vaihtoehtoja yhden sijaan** ja keskustelutukea.”
(Alle 18-vuotias)*

*”Ongelmani ovat olleet opiskelun parissa ja tiedon määrässä siinä, että miten tietyt asiat esim. Kelan
kanssa tehdään. Näissä asioissa on ollut **suurta apua.**” (Mies, 18–19-vuotias)*

*”**Olen saanut apua opiskelun, työn ja tulevaisuuden suhteen.** Olemme käyneet esimerkiksi keskustele-
massa opinnoista toisessa oppilaitoksessa.” (Nainen, 18–19-vuotias)*

*”Ohjausta yleisessä arjenhallinnassa ja rytmin ylläpitämisessä. Lisäksi työskentely etsivän kanssa **nostti
opiskeluhalujani ja otin enemmän selville opiskelumahdollisuuksista.**” (Mies, 20–24-vuotias)*

*”Olemme keskustelleet asioista yhdessä, kun on ollut tarvetta ja **vahvistaneet esimerkiksi suunnitelmia
jatko-opiskelupaikkoihin liittyen ja miettineet mahdollista työpaikkaa** sille ajalle, jolloin en opiskele.”
(Mies, 20–24-vuotias)*

*”Oli mukavaa, kun etsin mahdollista opiskelupaikkaa itseäni kiinnostavilta aloilta ja sain apua henki-
löltä, joka tuntee paljon paremmin eri koulutukseen liittyvät sivustot ja seikat kuin minä ja kykeni **anta-
maan realistista palautetta omista suunnitelmistani ja myös tarjoamaan uusia ideoita,** miten edetä
elämässä.” (Mies, 20–24-vuotias)*

*”Olen saanut korvaamatonta apua ja tukea työn etsimiseen. **Ilman etsivää nuorisotyöntekijää en olis
päässy näin pitkälle. Se tuki on ollu aivan mahtavaa!**” (Nainen, yli 24-vuotias)*

Elämänhallinnan vahvistumista on koettu etsivän nuorisotyön ajanjaksolla nimenomaan luottamuksessa sii-
hen, että nuori voi selvitä ongelmatilanteistaan (63 %), sekä tunteessa, että nuori voi itse vaikuttaa oman
elämänsä kulkuun (62 %). Naiset ovat kokeneet elämänhallinnan parantumista etsivän nuorisotyön ajanjak-
solla enemmän kuin miehet. Elämänhallinnan vahvistuminen vaihtelee myös iän mukaan: Alle 20-vuotiaiden
ikäryhmillä elämänhallinnan vahvistumista on ollut eniten ja toiseksi eniten seuraavalla 20–24-vuotiaiden
ikäryhmällä. Jopa yli 2/3 Sovariin vastanneista naisista ja alle 20-vuotiaista on oppinut etsivän tuella luotta-
maan entistä enemmän siihen, että selviää jatkossa ongelmatilanteistaan.

*”[Olen saanut] kannustavaa apua ja sellaista, jotta **tietää pärjäävänsä sekä että ongelmistakin selvi-
tään.**” (Nainen, alle 18-vuotias)*

”[Olen saanut tukea] **ahistavien asioiden selvittämisessä ja siinä miten niistä pääsee yli.**” (Nainen, 18–19-vuotias)

”Meidän etsivä nuorisotyöntekijä on ollut aina tavoitettavissa, kysellyt kuulumisia ja ollut tukemassa vaikeina aikoina, hänen kauttaan **sain työkokeilupaikan ja vähäksi aikaa myös työpaikan ja kasan luottamusta** jatkaa elämässä eteenpäin.” (Nainen, 18–19-vuotias)

”Arjessa tulevien vastoinkäymisten ilmetessä auttaa parhaansa mukaan, saa **luottamuksen, etten jää koskaan ongelmien kanssa yksin**, kunhan uskallan kertoa.” (Mies, 20–24-vuotias)

”Koen vahvasti, että etsivä nuorisotyö on **vienyt elämäni paljon parempaan suuntaan**, ja paljon nopeammin, kuin mitä olisin omin voimin saanut aikaiseksi.” (Mies, 20–24-vuotias)

”Olen saanut apua opiskelujen aloittamiseen ja päättämiseen, osaan hallita elämäni tasapainoisesti mm. raha-asioiden suhteen. Koen, **että olen kasvanut ihmisenä enemmän kun minua on ohjattu oikeaan suuntaan.**” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Hänen avullaan **olen saanut oman asunnon, ja halua toimia itsenäisesti oman elämän saralla.** Olen nykyään aivan eri ihminen, kuin pari vuotta sitten. Nykyään uskallan avata suuni ja sanoa asiani, kun pitää. Ilman hänen apuaan olisin varmasti vajonnut vielä alemmas, mitä ennen olin.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Nuorisotyöntekijä on ollut elämässäni jo usean vuoden ajan lähes ainoa aikuinen ihminen, joten tapaamiset hänen kanssaan ovat olleet todella tärkeitä, kun omassa lähipiirissä ei ole aikuisia, joilta olisi voinut kysyä neuvoa tai vain pelkästään kertoa huolista ja murheista. Hän on myös **saanut minut uskomaan, että voin selvittää ihan mistä vain ja se ajatus on antanut minulle halua luoda itselleni parempaa tulevaisuutta**, vaikka todella vaikeiden asioiden äärellä olen aina ollut ja olen edelleen.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”Kun oma elämä ei ollut mallillaan enkä halunnut hakea ammattiapua, nuorisotyöntekijän kautta sain **tukea ja turvaa edetä eteenpäin ja sain ajallaan apua ongelmiini.** Nuorisotyöntekijä oli matkassa mukana siihen asti, kun asiat järjestyivät, ja vaihdetaan kuulumisia edelleen, vaikka asiat ovat jo järjestyneet. Olen todella tyytyväinen että tällaista on mahdollista saada!” (Nainen, 20–24-vuotias)

”**Tukea vaikeaan vaiheeseen elämään, arjen hallintaa**, kyvyn muistuttaa itseäni siitä, että epäonnistumisia saa ja pitääkin tulla – auttanut oppimaan työstämään niitä.” (Nainen, 20–24-vuotias)

”**Omien, jo melko valmiiden suunnitelmien selkeyttäminen.** Ymmärrys siitä, että voin nyt pysähtyä miettimään, mitä tarvitsen ja haluan elämältä.” (20–24 vuotias nuori)

”Kun ei yhtään tiedä, mitä alkaisi elämässään tehdä, olen saanut **tukea tulevaisuuden miettimiseen, eikä minua ole jätetty yksin miettimisen kanssa.**” (Nainen, yli 24-vuotias)

”Avun olen saanut työpaikka/harjoittelu/kuntouttavaan työtoimintaan ja ajatusten, mielipiteiden sekä oman elämän asiat voi luottamuksella puhua. Minua on kuunneltu silloin, kun on ollut jokin asia, joka painaa mieltä tai vaivaa jokin asia... **Kuunneltu on ja puitu asiaa yhdessä!**” (Nainen, yli 24-vuotias)

Etsivässä nuorisotyössä asiakkuudet voivat jatkua useita vuosia. Välillä yhteydenpito työntekijän ja nuoren välillä voi olla tiiviimpää, välillä voi tulla taukoa nuoren tilanteen ja tuentarpeiden muuttuessa. Sovari-kyseilyn vastanneista asiakkaista 45 % on ollut etsivän nuorisotyön asiakkaina alle vuoden ja 55 % vähintään vuoden. Joka viides vastaaja on työskennellyt etsivän kanssa noin kahden vuoden ajanjaksolla ja joka kuudes

vähintään kolmen vuoden ajanjaksolla. Lähes puolet vähintään kolme vuotta etsivän asiakkaana olleista vastaajista pitää etsivän nuorisotyöntekijän kanssa yhteyttä aktiivisesti viikoittain tai ainakin useita kertoja kuukaudessa. Yhteydenpito on voinut taukojenkin jälkeen aktivoitua säännölliseksi.

Keskustelutuen merkitys etsivässä nuorisotyössä korostuu pitkäaikaisissa, vähintään kolme vuotta kestäneissä asiakkuuksissa. Erityisesti näiden nuorten kohdalla on ollut myös yleistä avunsaanti muissa palveluissa asiointiin (82 %) ja muihin palveluihin pääsemiseen (51 %). Heidän kanssa etsivät nuorisotyöntekijät ovat lisäksi käsitelleet monipuolisesti erilaisia asioita, kuten raha-asioita (58 %), asumisjärjestelyitä (58 %), opiskelumahdollisuuksia (71 %) ja työnhakua (63 %). Verrattain monet heistä ovat saaneet etsivältä tukea myös harrastuksiin, kaverisuhteisiin ja päihteidenkäytön hallintaan.

Vähintään kolme vuotta asiakkaana olleet nuoret ovat erityisesti kokeneet etsivän nuorisotyön sosiaalisesti vahvistavan merkityksen monilla eri osa-alueilla elämässään. Asiakkuuden pitkäkestoisuudesta huolimatta he eivät ole kokeneet sosiaalista vahvistumista kokonaisuutena enempää kuin muut asiakkaat. Näistä pitkäaikaisista asiakkaista puolet on työttömiä ja useimmilta heistä puuttuu peruskoulun jälkeinen tutkinto.

Ensimmäisten kuukausien aikana etsivässä nuorisotyössä yhteydenpito etsivän ja nuoren välillä on ollut aktiivista tai satunnaista, yleensä ainakin muutaman kerran kuukaudessa toteutunutta. Näistä asiakkaista jo noin ¾ on löytänyt itselleen sopivan polun eteenpäin etsivän tuella. Heistä 96 % on myös tyytyväisiä etsivältä saamaansa tukeen.